

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMMISSION DE L'ÉCONOMIE, DE LA
PROTECTION DES CONSOMMATEURS ET DE
L'AGENDA NUMÉRIQUE

COMMISSIE VOOR ECONOMIE,
CONSUMENTENBESCHERMING EN DIGITALE
AGENDA

Lundi
16-09-2019
Matin

Maandag
16-09-2019
Voormiddag

N-VA	Nieuw-Vlaamse Alliantie
Ecolo-Groen	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
PS	Parti Socialiste
VB	Vlaams Belang
MR	Mouvement réformateur
CD&V	Christen-Democratisch en Vlaams
PVDA-PTB	Partij van de Arbeid – Parti du Travail de Belgique
Open Vld	Open Vlaamse Liberalen en Democraten
sp.a	socialistische partij anders
cdH	centre démocrate Humaniste
DéFI	Démocrate Fédéraliste Indépendant
INDEP-ONAFH	Indépendant - Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications :		Afkortingen bij de nummering van de publicaties :	
DOC 55 0000/000	Document parlementaire de la 55 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	DOC 55 0000/000	Parlementair stuk van de 55 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral	CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV	Compte Rendu Analytique	CRABV	Beknopt Verslag
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN	Séance plénière	PLEN	Plenum
COM	Réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	Moties tot besluit van interpellaties (op beigeleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants	Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers
Commandes :	Bestellingen :
Place de la Nation 2	Natieplein 2
1008 Bruxelles	1008 Brussel
Tél. : 02/ 549 81 60	Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74	Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be	www.dekamer.be
e-mail : publications@lachambre.be	e-mail : publicaties@dekamer.be

SOMMAIRE

Le Brexit: état des lieux	1
- Exposé introductif du ministre de l'Emploi, de l'Économie et des Consommateurs, chargé du Commerce extérieur, de la Lutte contre la pauvreté, de l'Égalité des chances et des Personnes handicapées, et du comte Paul Buysse, président du Brexit High Level Group	1
- Échange de vues et question jointe de Mme Melissa Depraetere au ministre de l'Emploi, de l'Économie et des Consommateurs, chargé du Commerce extérieur, de la Lutte contre la pauvreté, de l'Égalité des chances et des Personnes handicapées sur "le Brexit" (55000275C).	1

Orateurs: **Wouter Beke**, ministre de l'Emploi - Économie et Consommateurs - Commerce extérieur - Lutte contre la pauvreté - Égalité des chances - Personnes handicapées, **Paul Buysse**, comte, président du Brexit High Level Group, **Melissa Depraetere**, **Anneleen Van Bossuyt**, **Gilles Vanden Burre**, **Patrick Prévot**, **Reccino Van Lommel**, **Michel De Maegd**, **Leen Dierick**, **Roberto D'Amico**, **Kathleen Verhelst**

INHOUD

De brexit: stand van zaken	1
- Inleidende uiteenzetting door de minister van Werk, Economie en Consumenten, belast met Buitenlandse Handel, Armoedebestrijding, Gelijke Kansen en Personen met een beperking, en door graaf Paul Buysse, voorzitter van de Brexit High Level Group	1
- Gedachtewisseling en toegevoegde vraag van mevrouw Melissa Depraetere aan de minister van Werk, Economie en Consumenten, belast met Buitenlandse Handel, Armoedebestrijding, Gelijke Kansen en Personen met een beperking over "de brexit" (55000275C).	1

Sprekers: **Wouter Beke**, minister van Werk - Economie en Consumenten - Buitenlandse Handel - Armoedebestrijding - Gelijke Kansen - Personen met een beperking, **Paul Buysse**, graaf, voorzitter van de Brexit High Level Group, **Melissa Depraetere**, **Anneleen Van Bossuyt**, **Gilles Vanden Burre**, **Patrick Prévot**, **Reccino Van Lommel**, **Michel De Maegd**, **Leen Dierick**, **Roberto D'Amico**, **Kathleen Verhelst**

COMMISSION DE L'ÉCONOMIE,
DE LA PROTECTION DES
CONSOMMATEURS ET DE
L'AGENDA NUMÉRIQUE

COMMISSIE VOOR ECONOMIE,
CONSUMENTENBESCHERMING
EN DIGITALE AGENDA

du

van

LUNDI 16 SEPTEMBRE 2019

MAANDAG 16 SEPTEMBER 2019

Matin

Voormiddag

De openbare commissievergadering wordt geopend om 10.07 uur en voorgezeten door de heer Stefaan Van Hecke.

La réunion publique de commission est ouverte à 10 h 07 et présidée par M. Stefaan Van Hecke.

01 De brexit: stand van zaken

- Inleidende uiteenzetting door de minister van Werk, Economie en Consumenten, belast met Buitenlandse Handel, Armoedebestrijding, Gelijke Kansen en Personen met een beperking, en door graaf Paul Buysse, voorzitter van de Brexit High Level Group

- Gedachtewisseling en toegevoegde vraag van mevrouw Melissa Depraetere aan de minister van Werk, Economie en Consumenten, belast met Buitenlandse Handel, Armoedebestrijding, Gelijke Kansen en Personen met een beperking over "de brexit" (55000275C).

01 Le Brexit: état des lieux

- Exposé introductif du ministre de l'Emploi, de l'Économie et des Consommateurs, chargé du Commerce extérieur, de la Lutte contre la pauvreté, de l'Égalité des chances et des Personnes handicapées, et du comte Paul Buysse, président du Brexit *High Level Group*

- Échange de vues et question jointe de Mme Melissa Depraetere au ministre de l'Emploi, de l'Économie et des Consommateurs, chargé du Commerce extérieur, de la Lutte contre la pauvreté, de l'Égalité des chances et des Personnes handicapées sur "le Brexit" (55000275C).

De **voorzitter**: Collega's, welkom op onze eerste commissievergadering na het reces. Het is niet zonder belang dat wij meteen aan de slag gaan met het thema van de nakende brexit. Iedereen heeft de voorbije weken en maanden wel gemerkt dat dit dossier ook de komende weken en maanden de actualiteit zal beheersen.

Er is vandaag veel onzekerheid, niet alleen bij de bevolking van Groot-Brittannië en in de rest van Europa, maar zeker en vast ook bij bedrijven: bij Europese bedrijven die veel handelsrelaties hebben met het Verenigd Koninkrijk en, vice versa, bij Britse bedrijven die ook actief zijn in Europa. De volgende cruciale datum is 31 oktober, voorlopig althans. Wij zullen zien of die datum zo cruciaal blijft.

Er is in het verleden al wat werk verricht. In januari 2017 is een rapport van de Belgische Brexit High Level Group, onder het voorzitterschap van graaf Paul Buysse, verschenen. Dat rapport is dus al tweeënhalve jaar oud, maar wat daar toen in stond, is wel belangrijk.

Een van de conclusies was heel duidelijk: "Wat absoluut dient te worden vermeden, is een scheiding na twee jaar zonder transitie-akkoord en een idee over de toekomstige relatie tussen het Verenigd

Le **président**: L'échéance imminente du Brexit va monopoliser l'actualité de ces prochains mois. Les inquiétudes suscitées par ce dossier sont multiples tant parmi les Britanniques qu'ailleurs en Europe, mais aussi dans le monde économique. Le 31 octobre reste, jusqu'à nouvel ordre, la prochaine échéance cruciale. En janvier 2017, un rapport du Brexit *High Level Group* belge, présidé par le comte Paul Buysse, concluait qu'il fallait éviter à tout prix un divorce sans accord de transition et sans vision des futures relations entre le Royaume-Uni et l'UE. Faute d'accord à ce jour, il est urgent de dresser un état des lieux de la situation et je souhaite la bienvenue pour ce faire au comte Paul Buysse, ainsi qu'au ministre

Koninkrijk en de Europese Unie." Dat gaf men toen als waarschuwing. Nu, tweeënhalf jaar later, is er van een akkoord nog helemaal geen sprake. Het is dus belangrijk om een stand van zaken op te maken en ik verwelkom dan ook heel graag graaf Paul Buysse, de voorzitter van de Belgische Brexit High Level Group, en de minister van Werk, Economie en Consumenten.

Wij gaan als volgt te werk. Er wordt eerst een inleidende uiteenzetting gegeven door de minister en graaf Buysse samen en nadien krijgen de commissieleden het woord. De vragen van technische en economische aard zullen vooral door graaf Buysse worden beantwoord en de veeleer politieke en beleidsmatige vragen door de minister, zodat alles efficiënt verloopt. Daarna volgt de regeling van de werkzaamheden.

U hebt het woord, mijnheer de minister.

01.01 Minister **Wouter Beke**: Mijnheer de voorzitter, ik dank u voor de organisatie van deze hoorzitting over een thema dat bijzonder belangrijk is: het rolt niet alleen over de tongen bij iedereen die er politiek naar kijkt en het in de media volgt, maar het heeft ook economisch gezien een bijzonder groot belang. De politieke toestand in het United Kingdom is op zijn minst volatiel te noemen.

Deze zorgt voor veel onzekerheid met betrekking tot de afloop van het brexitdossier. Onzekerheid betekent onvoorspelbaarheid, niet het minst voor de bedrijven en het bedrijfsleven, uw voorzitter verwees er reeds naar.

De hoorzitting van vandaag is een uitstekende gelegenheid om daarvoor samen een stand van zaken op te maken. Wij gaan bekijken wat er in het verleden voorbereid is, wat er intussen uitgevoerd is van die voorbereidingen en wat de mogelijke *next steps* zijn die nog kunnen worden gezet.

Sta mij toe te zeggen dat ik bijzonder verheugd ben dat graaf Buysse bereid is om vanuit zijn rol als voorzitter van de Brexit High Level Group deel te nemen aan dit debat, maar ook om deze High Level Group als voorzitter te leiden. Deze input is immers van wezenlijk belang geweest voor de begeleiding de voorbije jaren, onder mijn voorganger de heer Kris Peeters, en nog op dit moment. Wij proberen dit zo goed mogelijk te begeleiden.

Je commencerai par un bref aperçu et ce, d'un point de vue politique. Ensuite, nous aborderons la préparation, au niveau belge, à un scénario de *no deal* et le comte Buysse nous informera des actions et résultats du Brexit *High Level Group*.

À la suite des résultats du référendum de juin 2016, les Britanniques ont choisi de quitter l'Union européenne. Le premier ministre May a notifié le départ du Royaume-Uni de l'Union européenne sur la base de l'article 50 du traité du 29 mars 2007. Après une négociation d'un an et demi, un accord a été trouvé sur les conditions du retrait et sur une déclaration politique quant à la relation future entre l'Union européenne et le Royaume-Uni. Je vous rappelle que ces négociations ont été menées au niveau européen par l'ancien commissaire, Michel Barnier, et qu'au sein du Conseil de l'Union européenne, c'est notre compatriote, Didier Seeuws, qui mène les travaux.

de l'Emploi, de l'Économie et des Consommateurs.

01.01 **Wouter Beke**, ministre: Il s'agit d'un sujet essentiel – tant d'un point de vue politique qu'économique – qui occupe tous les esprits. Le moins que l'on puisse dire est que la situation politique au Royaume-Uni est volatile et que, comme l'a souligné le président, elle alimente de nombreuses inquiétudes.

Cette audition est une excellente occasion de faire le point ensemble sur les mesures qui ont déjà été préparées ou prises ainsi que sur les éventuelles étapes suivantes.

Je me félicite dès lors de pouvoir compter sur la présence du comte Buysse en tant que président du Groupe de haut niveau sur le Brexit.

Naar aanleiding van het referendum van juni 2016 heeft premier May het vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie aangekondigd. Na anderhalf jaar onderhandelen werd er een akkoord bereikt over de uittrekingsvoorwaarden, alsook over een politieke verklaring betreffende de toekomstige betrekkingen tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk. Die onderhandelingen werden gevoerd door de voormalige commissaris Barnier en in de Raad van de Europese Unie

Les textes que j'ai mentionnés prévoient une période de transition jusqu'au 31 décembre 2020. Pendant cette période, la déclaration politique serait prise comme base pour un ou plusieurs accords définitifs qui régleraient la relation future et définitive entre l'Union européenne et le Royaume-Uni.

Mijnheer de voorzitter, beste collega's, samen met u stel ik vast dat de politieke toestand aan de overkant van het Kanaal op zijn minst volatiel is; die bewoordingen heb ik eerder al gebruikt. Het akkoord dat de Europese Unie met het Verenigd Koninkrijk heeft gesloten, werd in het Brits parlement tot drie keer toe verworpen. Om een no-deal te vermijden, werd de uitvoeringstermijn van artikel 50 al tot twee keer toe verlengd. De huidige deadline is 31 oktober 2019. Intussen is de eerste minister, die dat akkoord gemaakt heeft, namelijk Theresa May, vervangen door Boris Johnson als eerste minister en leider van de conservatieve partij.

Intussen tikt de klok natuurlijk. Er resten ons nog vijfenveertig dagen tot de deadline van 31 oktober. Het Brits parlement, verdaagd tot 14 oktober, nam een wet aan die de eerste minister oproept om een verdere verlenging te vragen indien er op 19 oktober geen deal met de Europese Unie tot stand komt. Van cruciaal belang in deze sequentie is de Europese Raad die zal plaatsvinden op 17 en 18 oktober. De eerste minister van Groot-Brittannië heeft vandaag een gesprek met de voorzitter van de Europese Commissie om daarover verder te spreken.

Daarnaast zijn ook de partijconventies van Labour en van de conservatieve partij eind september en begin oktober belangrijk. Vooral valt te bekijken hoe zij zullen inspelen op het brexitdossier. Waar Theresa May uitging van het principe *my deal or no Brexit*, lijkt Boris Johnson uit te gaan van het principe *my deal or no deal*.

Inhoudelijk blijft het grootste struikelblok, zoals jullie waarschijnlijk wel weten, de Ierse backstop of het terugvalakkoord. Dat houdt in dat, indien er geen andere oplossing gevonden kan worden, Noord-Ierland zich regelgevend zal aligneren op welbepaalde regels van de Europese interne markt en dat de volledige United Kingdom in de douane-unie zal blijven. Die backstop blijft van kracht tot en toenzij er een betere oplossing in de plaats komt.

U kent allicht allemaal wel de positie van de Europese Unie op dat vlak: het vermijden van een harde grens op het Iers eiland, het garanderen van de Ierse *all island*-economie en het beschermen van de integriteit van de Europese Unie en de interne markt. Daarom zijn de volgende vragen ook cruciaal. Welk alternatief zal Boris Johnson op tafel kunnen leggen dat de voorwaarden van de Europese Unie kan verzoenen met het opgeven van die backstop? Kan dat leiden tot een scenario of deelscenario, nog vóór 31 oktober? Zo niet, hoe en wanneer zal het Verenigd Koninkrijk dan een verdere verlenging van de uitvoeringstermijn van artikel 50 aanvragen?

Of valt de UK op 1 november zonder deal helemaal uit de Europese

door onze landgenoot Didier Seeuws.

De politieke verklaring zou tijdens een overgangsperiode (tot 31 december 2020) als basis dienen voor een of meerdere definitieve akkoorden over de toekomstige verhouding tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk.

Je l'ai dit, la situation politique au Royaume-Uni est pour l'heure volatile: le Parlement a rejeté à trois reprises l'accord avec l'UE et le délai d'exécution de l'article 50 a déjà été prorogé deux fois pour éviter un Brexit sans accord. Quarante-cinq jours nous séparent désormais de l'échéance du 31 octobre. Le Parlement britannique a adopté une loi qui appelle le premier ministre M. Johnson à demander une nouvelle prorogation de ce délai si aucun accord avec l'UE n'est obtenu d'ici le 19 octobre prochain. Le Conseil de l'UE des 17 et 18 octobre sera déterminant à cet égard. Aujourd'hui, le premier ministre britannique rencontre le président de la Commission européenne. Les prochaines conventions des partis travailliste et conservateur détermineront également l'attitude des deux partis dans le dossier du Brexit.

La question du *backstop* irlandais ou solution de rechange constitue le problème majeur. L'accord à ce sujet implique que, dans l'attente d'une meilleure solution, l'Irlande du Nord et, par extension, l'ensemble du Royaume-Uni demeureront membres de l'union douanière européenne. L'UE souhaite en tout cas éviter le retour d'une frontière dure sur l'île irlandaise et obtenir des garanties pour une autonomie de l'économie irlandaise; elle souhaite dans le même temps protéger l'intégrité de l'UE et du marché intérieur. Dans ce contexte, il sera crucial de savoir à quel moment Boris Johnson formulera des propositions éventuellement conciliables avec les

Unie? De hoop op een akkoord kan en mag niet worden opgegeven. De EU staat te allen tijde klaar om elk constructief en werkbaar voorstel vanuit de UK te bekijken. Dat behelst natuurlijk wel dat er werkbare en constructieve voorstellen op tafel worden gelegd.

conditions fixées par l'UE pour renoncer au *backstop* et selon quelles modalités et à quelle date le Royaume-Uni pourrait éventuellement demander un délai d'exécution prolongé de l'article 50? Il est hors de question de renoncer à tout espoir d'accord et l'UE est disposée à examiner dans un esprit constructif toute proposition britannique.

Monsieur le président, chers collègues, il est clair que ce qui précède crée beaucoup d'incertitude. Celle-ci est renforcée par un climat économique moins favorable en Europe et les suites d'une guerre commerciale entre la Chine et les États-Unis. Mais soyons clairs, comme je l'ai déjà mentionné, nous espérons et voulons toujours parvenir à éviter un *no deal*, aussi bien pour des raisons politiques et économiques que géopolitiques.

Het minder gunstig economisch klimaat en de handelsoorlog tussen China en de Verenigde Staten vergroten de onzekerheid.

N'oublions pas que le Royaume-Uni est toujours le quatrième partenaire commercial de notre pays. Nous continuons donc à appeler à une solution négociée. L'incertitude et la volatilité pèsent sur nos entreprises. En même temps, nous devons tenir compte de tous les scénarios, y compris le *no deal*.

Om politieke, economische en geopolitieke redenen hopen we echter via onderhandelingen tot een oplossing te komen. Het Verenigd Koninkrijk blijft immers onze op drie na grootste handelspartner. Er wordt echter met alle mogelijke scenario's rekening gehouden.

Volgens een studie van de KU Leuven zou België in het geval van een softe brexit een daling van het bnp van 0,6 % kennen, met een verlies van 10.000 jobs. In het geval van een no-deal zou deze bnp-daling kunnen oplopen tot maar liefst 2,35 % en een verlies tot 42.000 jobs.

Un *soft* Brexit signifierait une baisse de 0,6 % du PIB et une perte de 10 000 emplois dans notre pays. Un Brexit sans accord entraînerait quant à lui une baisse de 2,35 % du PIB et des pertes d'emplois pouvant atteindre 42 000 unités. Nous ferions partie, avec l'Irlande et les Pays-Bas, des pays subissant les conséquences économiques les plus dures d'un *no deal*. Le commerce de détail, l'agroalimentaire, le textile et la chimie seraient les secteurs les plus touchés.

In geval van een no-deal kunnen de gevolgen voor ons land dus bijzonder zwaar zijn. Ons land zou samen met Ierland en Nederland de meeste economische schade lijden. Vooral de sectoren van de detailhandel, gezien het grote aantal kmo's, met ongeveer 2.500 verloren jobs, de voedingsindustrie met 4.000 jobs, de textiel-industrie met 3.500 jobs en de chemische sector met 3.575 jobs zouden het meest getroffen kunnen worden.

Le schéma tarifaire provisoire annoncé par le Royaume-Uni pour les importations toucherait environ 20 % des exportations belges et porterait essentiellement sur les véhicules, les carburants, la viande et les volailles.

Relevant is ook een simulatie die de Nationale Bank van België maakte over de impact op de Belgische uitvoer naar het Verenigd Koninkrijk, mocht dat tarieven heffen. Het Verenigd Koninkrijk kondigde namelijk een voorlopig tariefschema aan. Gesimuleerd naar de Belgische uitvoer van de afgelopen vijf jaar zou ongeveer 20 % van de Belgische uitvoer worden geraakt, vooral in de export van voertuigen, brandstoffen en vlees van pluimvee.

In elk geval zullen er complexe gesprekken met het Verenigd Koninkrijk over de definitieve betrekkingen met de Unie gevoerd moeten worden. De Europeanen moeten een voor onze bedrijven schadelijke tarifaire en niet-

Je voudrais aussi souligner que, tant en cas de *deal* que de *no deal*, des discussions devront être menées avec le Royaume-Uni sur la relation définitive avec l'Union européenne. Ne nous leurrons pas, ces discussions seront extrêmement difficiles et complexes. En tant qu'Européens, il faut que nous évitions une concurrence tarifaire et non tarifaire avec notre voisin d'outre-Manche. Une telle situation serait dommageable pour nos entreprises, d'où l'importance de

continuer à souligner le besoin d'un *level playing field*.

Mijnheer de voorzitter, collega's, als u ermee akkoord gaat, zou ik nu graag het woord geven aan graaf Buysse, die het werk van de Brexit High Level Group zal toelichten. Nadien zal ik nog even stilstaan bij een aantal aspecten van de voorbereiding op een eventuele no-deal op Belgisch niveau. Wij staan uiteraard ook ter beschikking voor eventuele vragen.

01.02 Paul Buysse: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte leden van deze dynamische commissie, ik dank u oprecht voor de mogelijkheid die mij wordt geboden — voor mij al de tweede keer — om met u in debat te gaan. Inderdaad, eind 2017 hadden wij al de gelegenheid om dat te doen.

Ik kan slechts herhalen wat minister Beke net aangaf, namelijk dat de situatie uitermate volatiel is. Wij moeten ons zo goed mogelijk voorbereiden op elke mogelijke situatie. Wij weten niet welke situatie finaal uit de bus zal komen maar wij moeten ons voorbereiden op de hele waaier van mogelijkheden. Het gaat helaas meestal om negatieve mogelijkheden. Het betreft hier de komende maanden immers een lose-losesituatie.

Precies dat is de reden waarom de Brexit High Level Group is opgericht, en dit nog vóór het brexitreferendum.

Zoals u weet, bestaat de High Level Group uit vertegenwoordigers van alle intersectoriële federaties, van de Nationale Bank van België, de directeurs van de regionale exportagentschappen en een aantal ondernemers die met het Verenigd Koninkrijk vertrouwd zijn. Op deze bijeenkomsten was ook steeds de minister van Economie aanwezig. Wij zijn tot hiertoe veertien maal bijeengekomen. Vorige week nog werd een bijeenkomst georganiseerd.

Hoewel alles belangrijk is, is er toch één element de moeite waard om te onderlijnen, te weten dat de Brexit High Level Group vóór het referendum werd samengesteld en operationeel is geworden. België was — zo dit in dermate moeilijke omstandigheden kan worden gezegd — inderdaad klaar om de eerste analyses te hebben en de eerste voorstellen te doen.

Monsieur le président, je voudrais rappeler les sept recommandations que le *High Level Group* avait formulées au tout début de ses travaux.

Tout d'abord, il prône un processus de Brexit transparent et flexible et souligne l'importance des mesures transitoires. Viennent ensuite les mesures de soutien, puis la nécessité d'attirer de nouvelles activités. De plus, un accord de libre-échange ambitieux doit être conclu. Je reviendrai également sur la préparation à l'échelle de notre pays. Enfin, l'Union européenne doit être renforcée en l'absence du Royaume-Uni et doit veiller à la préservation du marché intérieur. Pour certains de ces axes, le *High Level Group* a pu aboutir à des résultats. En revanche, pour d'autres, nous avons été confrontés à la réalité politique d'outre-Manche.

tarifaire concurrentie met ons buurland aan de overkant van het Kanaal voorkomen. Daartoe moet er een level playing field komen.

Le comte Buysse va à présent commenter les travaux du Brexit *High Level Group*. Ensuite, je m'arrêterai quelques instants encore à notre préparation à un Brexit *no deal*.

01.02 Paul Buysse: La situation est extrêmement volatile. Nous devons nous préparer au mieux à toutes les situations possibles. Toutes les possibilités sont hélas négatives. Il s'agira en tout état de cause d'une situation *lose-lose*.

Le Brexit *High Level Group* est constitué de représentants de toutes les fédérations intersectorielles, de la BNB, des agences d'exportation régionales et d'une série d'entrepreneurs. Nous nous sommes déjà réunis à quatorze reprises en présence du ministre de l'Économie. La dernière réunion a eu lieu pas plus tard que la semaine dernière. Le Brexit *High Level Group* était opérationnel dès avant l'organisation du referendum.

De High Level Group (HLG) heeft zeven aanbevelingen geformuleerd: een transparant en flexibel brexitproces, het belang van overgangsmaatregelen, ondersteunende maatregelen, de noodzaak om nieuwe activiteiten aan te trekken, een ambitieus vrijhandelsakkoord, de voorbereiding op Belgisch niveau en het vrijwaren van de Europese interne markt. Op sommige punten konden er geen resultaten geboekt worden als gevolg van de politieke situatie

Aujourd'hui, je voudrais surtout vous livrer un aperçu des résultats obtenus par notre groupe sur le plan de la préparation et de la communication. Comme je l'ai déjà mentionné, le *High Level Group* a été constitué bien avant le référendum britannique. Il me semble avoir joué un rôle important dans la sensibilisation non seulement des acteurs économiques, mais aussi de l'opinion publique, notamment à travers la publication de ses deux rapports.

Le *High Level Group* était parmi les premiers à plaider en faveur d'une période de transition. De même, il a influencé la position de la Commission européenne à ce sujet. Celle-ci garantissait plus de stabilité et de prévisibilité pour les entreprises.

Dans notre deuxième rapport, daté de décembre 2017, nous fûmes également parmi les premiers à plaider en faveur d'une préparation à un *no deal*. Le *High Level Group* s'est montré le plus proactif possible à cet égard.

Diverses communications publiques et plusieurs événements médiatiques ont contribué à une meilleure compréhension du dossier et, surtout, des défis à relever. En ce sens, la présence des fédérations autour de la table a joué un rôle prépondérant. De plus, le ministre de l'Économie a lancé de nombreux *road shows* dans toutes les provinces, en coopération avec les chambres de commerce et les fédérations.

Plusieurs entreprises ont aussi été informées des aspects de normalisation, des procédures douanières, des questions relatives aux brevets, des suites juridiques sur le plan contractuel ou encore de l'impact des fluctuations du cours de change.

En outre, le *High Level Group* a stimulé l'échange entre les autorités et le monde privé. Ainsi, les dernières informations sur la situation politique, sur la situation économique au Royaume-Uni et sur nos relations commerciales avec ce pays ont été facilement diffusées auprès des acteurs pertinents.

Inversement, les questions et remarques venant des acteurs économiques sur le terrain ont été captées et traduites en initiatives concrètes, de même que leurs messages et leurs défis.

Ik denk bijvoorbeeld aan de zogenaamde brexitscan, ontwikkeld door het ministerie van Economie. Die scan peilt aan de hand van een aantal vragen naar de staat van voorbereiding en de brexitimpact voor een bepaalde ondernemer. Ik denk dan aan de impact op invoer, uitvoer, intellectuele eigendom, vervoer, toeleveranciers, enzovoort. Die scan is een concreet en direct hulpmiddel voor de ondernemingen.

Tot heden is die scan meer dan 25.000 keer geconsulteerd. Dat geeft aan dat het creëren ervan een goede beslissing was, maar ook dat ons bedrijfsleven zich wel degelijk heeft voorbereid. Ik ben dan ook zo vrij u aan te raden om die scan ter informatie te consulteren. Van Europese kant werden wij er trouwens opmerkelijk voor gefeliciteerd.

Een ander initiatief is de lijst van de *frequently asked questions*, de veelgestelde vragen. Op initiatief en met de input van de High Level Group werd een eerste versie al in 2016 gecreëerd. Die werd

in Groot-Brittannië.

De HLG werd geruime tijd vóór het Britse referendum opgericht. Dankzij de twee rapporten die ze gepubliceerd heeft konden de economische actoren en de publieke opinie gesensibiliseerd worden. Ze heeft bij de Europese Commissie voor een overgangperiode gepleit om de bedrijven stabiliteit en voorspelbaarheid te bieden. In december 2017 werd er in het tweede rapport al voorgesteld om zich voor te bereiden op een no-dealscenario.

De minister van Economie heeft roadshows georganiseerd in de provincies, in samenwerking met de Kamers van Koophandel en de federaties. Men heeft de bedrijven geïnformeerd over normalisatie, douaneprocedures, patentproblemen, juridische gevolgen van de lopende contracten en de impact van de wisselkoersschommelingen.

De High Level Group heeft ook de uitwisselingen tussen de overheid en de privésector gestimuleerd. Ze heeft de vragen en opmerkingen van de economische actoren ingezameld en in concrete initiatieven omgezet.

Je songe notamment au Brexit *Scan* mis au point par le SPF Économie, qui permet aux entreprises d'évaluer l'impact concret que le Brexit aura sur elles. Ce scan a déjà été réalisé à 25 000 reprises, ce qui montre qu'il s'agit d'un instrument utile et que les entreprises se préparent effectivement.

La liste des questions fréquemment posées constitue une autre initiative. Une première version avait déjà été créée en 2016 à l'initiative du Brexit *High Level Group*. Une version mise à jour a

stelselmatig bijgewerkt, en in september 2018 online gezet. Vorige week besloot de High Level Group om die lijst in het licht van een mogelijke no-deal nog verder te verfijnen. De geactualiseerde versie zal tegen begin oktober op de sites van het ministerie van Economie, andere vakdepartementen en de betrokken federaties te consulteren zijn.

Voor vele bedrijven bleek en blijkt die tool onmisbaar, vooral nu een no-deal zeker niet kan worden uitgesloten, en dat is een eufemisme.

Ik wil tot slot nog meegeven dat de High Level Group de bedrijven ook oproept om waar mogelijk een zekere pragmatiek aan de dag te leggen in de eerste dagen na een no-deal, bijvoorbeeld inzake de organisatie van transporten.

Op lange termijn is het ook van belang dat bedrijven die proportioneel veel naar het Verenigd Koninkrijk exporteren, tijdig mogelijke andere afzetmarkten aanboren. De regionale exportmaatschappijen spelen daarin natuurlijk een cruciale ondersteuningsrol.

Monsieur le président, je suis convaincu que la décision de créer ce *High Level Group* était bonne. Jusqu'à présent, en ces temps imprévisibles, le Groupe a joué son rôle de stabilisateur entre les autorités et le monde économique. Je pense qu'au cours de la période à venir, le Groupe montrera sa valeur ajoutée.

Merci.

01.03 Minister **Wouter Beke**: Dank u, graaf Buysse.

Mijnheer de voorzitter, ik stel voor om nog even wat dieper in te gaan op de Belgische voorbereiding op een eventueel no-dealscenario en wat toelichting te geven bij de Europese initiatieven die recent ook in de pers zijn vermeld.

Begin dit jaar besliste de ministerraad een extra aanwerving in het kader van het brexitdossier. Die aanwervingen zijn door de verschillende departementen reeds gedaan, ofwel is de procedure nog lopende. Op 3 april werd een federale, overkoepelende brexitwet goedgekeurd, die alleen maar in werking zal treden in geval van een no-deal. De datum van de in- en uitwerkingtreding wordt geregeld bij koninklijk besluit.

Ik zal de voornaamste elementen uit de brexitwet misschien nog even in herinnering brengen voor de nieuwe collega's. Op die manier weet ook u wat er precies in die brexitwet staat.

De belangrijkste elementen zijn de volgende.

De Britse onderdanen en hun familieleden, die al een verblijfsrecht hebben, behouden dit recht. Hangende aanvragen gebeuren op basis van de prebrexitregels. Ook de gezinshereniging met een Brit, die al vóór de brexit in België was, zal gebeuren op basis van de oude regels. Dit alles geldt tot 31 december 2020.

De federale socialezekerheidsrechten, rechten op invaliditeitsuitkeringen, pensioenen en andere, van Britse onderdanen – zowel prebrexit Britten als postbrexit Britten – worden tot en met

été mise en ligne en septembre 2018. Et début octobre une version partant d'un *no deal* pourra être consultée. Pour les entreprises, cet instrument se révèle indispensable.

Le Brexit *High Level Group* en appelle aux entreprises à se montrer pragmatiques si le scénario d'un *no deal* devait l'emporter en ce qui concerne, par exemple, l'organisation des transports. Il importe également que les entreprises qui exportent beaucoup vers le Royaume-Uni acquièrent en temps utile d'autres débouchés.

In deze onvoorspelbare tijden speelt de High Level Group een rol van stabilisator tussen de overheid en het bedrijfsleven. In de komende periode zal ze ongetwijfeld haar toegevoegde waarde blijven bewijzen.

01.03 **Wouter Beke**, ministre: En début d'année, le Conseil des ministres a décidé de procéder à des recrutements supplémentaires pour assurer le suivi du dossier du Brexit. Du personnel a déjà été embauché dans certains départements, dans d'autres, la procédure est en cours.

Le 3 avril, le Parlement fédéral a adopté une loi sur le Brexit, laquelle n'entrera en vigueur qu'en cas de *no deal*. Les dates d'entrée en vigueur et d'abrogation de la loi seront réglées par arrêté royal. La loi dispose que les ressortissants britanniques et les membres de leur famille conservent leur droit de séjour. Les demandes en cours sont traitées en vertu des anciennes règles, de même que les regroupements familiaux. Il en sera ainsi jusqu'au 31 décembre 2020. Jusqu'à cette date, les droits de tous les ressortissants britanniques sont maintenus dans le domaine de la sécurité sociale fédérale, sous réserve de réciprocité et d'une coopération ad-

31 december 2020 verder gegarandeerd. Dit laatste op voorwaarde van wederkerigheid van het Verenigd Koninkrijk en van de administratieve samenwerking met de Britse autoriteiten.

Inzake de energie wordt door een regelgevend kader betreffende de onafhankelijkheid van *Interconnector UK Limited* de bevoorradingszekerheid van België in geval van een no-deal verder gegarandeerd tot er een verdrag kan worden gesloten.

Op het vlak van justitie is er het behoud van op basis van vestiging verworven rechten van Britse advocaten tot 31 december 2020, op voorwaarde van reciprociteit.

Inzake de financiële diensten worden maatregelen mogelijk ter vrijwaring van de goede werking van de financiële diensten en de vrijwaring van de continuïteit van de financiële overeenkomsten.

Op het vlak van de fiscaliteit, in het bijzonder van de belastingen, geldt een overgangsregeling die erin bestaat het Verenigd Koninkrijk gelijk te stellen met de Europese Unie en dat tot 31 december 2019, aanslagjaar 2020, voor de inning van de federale belastingen. Bovendien is er sprake van een reciprociteitskwestie en –vereiste. Ik vermeld ook nog de mogelijkheid van de ontheffing van de sancties voor erkende economische operatoren, in geval van goede trouw. Deze maatregel treedt buiten werking een jaar na de inwerkingtreding ervan.

Verder werd er een aantal koninklijke besluiten voorbereid voor een eventuele no-deal met betrekking tot de werkgelegenheid. Dit heeft betrekking op arbeidskaarten, beroepskaarten, stages en grensarbeiders. Ook hier wordt tot 31 december 2020 continuïteit geboden.

Ik geef ook nog mee dat inzake de grensoverschrijdende inning van onderhoudsbedragen voor kinderen wordt gewerkt aan een gezamenlijke oplossing in het Europees netwerk in civiele zaken.

Verder geef ik graag nog een overzicht van de aanwerving van extra personeel in het kader van de brexit. Er zijn in totaal 450 VTE's opengesteld. Die zijn inmiddels aangeworven of nog aan te werven. Het gaat om bijkomende capaciteit voor het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, de douane, het FAGG, de FOD Buitenlandse Zaken, de FOD Economie, de federale politie en Mobiliteit. Als u hierover details wil, stel ik voor dat u de bevoegde ministers ondervraagt om na te gaan hoe ver men daarmee staat.

Tot slot, dient nog vermeld te worden dat ook de regio's binnen hun eigen bevoegdheden de nodige voorbereidingen hebben getroffen. Waar nodig hebben ze wetgevende initiatieven genomen. De volgende slide geeft daarvan een overzicht.

Ik stel voor dat ik nu nog even dieper inga op de voorbereiding van een no-deal aan Europese zijde.

Voor het geval van een no-dealbrexit heeft de Europese Commissie op 4 september jongstleden een bijkomende beslissing genomen. De getroffen bedrijven zullen namelijk een beroep kunnen doen op middelen uit twee bestaande Europese fondsen, met name het Europese Solidariteitsfonds en het Europees Fonds voor aanpassing

ministrative avec les autorités britanniques.

En vertu des règles relatives à l'autonomie de l'*Interconnector UK Limited*, la sécurité d'approvisionnement de la Belgique est garantie en cas de *no deal* jusqu'à la signature d'un traité.

En matière de justice, sous réserve de réciprocité, le maintien des droits des avocats britanniques acquis sur base d'établissement est assuré jusqu'au 31 décembre 2020.

Dans le domaine des services financiers, des mesures pourront être prises afin d'assurer la continuité de ces services et des conventions.

Pour ce qui est de la fiscalité, jusqu'au 31 décembre 2019, le Royaume-Uni est assimilé à l'UE pour la perception des impôts fédéraux. Il est question, par ailleurs d'une clause et d'un critère de réciprocité. Je mentionne également la possibilité d'une levée des sanctions pour les opérateurs économiques agréés de bonne foi.

En matière d'emploi, plusieurs arrêtés royaux en préparation permettront d'assurer la continuité jusque fin 2020.

S'agissant de la perception transfrontalière de pensions alimentaires pour des enfants, une solution commune est en cours d'élaboration.

Des effectifs supplémentaires seront recrutés à raison d'un total de 450 ETP. Ils viendront renforcer l'AFSCA, la douane, l'AFMPS, le SPF Affaires étrangères, le SPF Économie, la Police Fédérale et les services de la Mobilité. Les Régions ont également pris des mesures préparatoires que je vous montre sur l'écran.

Dans le cas d'un Brexit sans accord, la Commission euro-

aan de globalisering, het zogenaamde globaliseringsfonds.

Beide fondsen zullen putten uit de bestaande enveloppe. De Commissie stelt dus enkel voor om de modaliteiten van deze beide bestaande fondsen aan te passen aan de realiteit van een no-deal. Beide fondsen genereren ongeveer 750 miljoen euro, wat in theorie dus voorzien is voor de hele Europese Unie. In de praktijk zullen de middelen allicht naar de zwaarst getroffen landen gaan. Voor beide fondsen geldt ook een cofinancieringsfactor. De onderhandelingen over de precieze modaliteiten worden op dit ogenblik binnen de Europese instellingen gevoerd.

Ik steun in deze ook de oproep van de Belgische leden van het Europees Parlement. Zij hielden een pleidooi voor de versnelde bespreking en goedkeuring van de voorstellen van de Europese Commissie.

Mijnheer de voorzitter, beste collega's, ik rond af.

Om in de mate van het mogelijke de te verwachten chaos bij een no-deal op te vangen, heb ik ook een initiatief genomen om samen met Nederland en Frankrijk aan *outreach* te doen in een aantal Centraal- en Oost-Europese landen.

De bedoeling is vooral de lokale actoren te sensibiliseren in het kader van een mogelijke no-deal op 31 oktober. Indien wij de boodschap kunnen overbrengen dat het bij een no-deal aangewezen is om bijvoorbeeld te wachten met een vertrek naar het Verenigd Koninkrijk, tot de nodige documenten kunnen worden uitgegeven, kan dat hopelijk positieve gevolgen hebben voor de te verwachten mobiliteitsknoop in ons land.

Monsieur le président, chers collègues, le comte Buysse en moi-même avons voulu vous donner un aperçu du Brexit et particulièrement rendre compte du rôle important du *High Level Group* dans la préparation en Belgique.

Je voudrais encore remercier le comte Buysse pour son initiative et son dévouement en faveur des intérêts économiques belges.

De **voorzitter**: Bedankt, mijnheer de minister. Ik dank ook graaf Buysse voor de stand van zaken.

Wij hebben ondertussen de print van de PowerPoint gekregen. Ik denk dat de tekst zelf ook ter beschikking kan worden gesteld. Wij zullen deze naderhand via mail versturen.

Volledigheidshalve kan ik ook meedelen dat er van deze bijeenkomst een integraal verslag wordt gemaakt, dat weldra op de website van de Kamer zal worden gepubliceerd.

Ik geef nu het woord aan de commissieleden. Er was een mondelinge vraag ingediend over de brexit. Traditiegetrouw geef ik dus eerst het woord aan de vraagsteller. Daarna zal ik het woord geven volgens grootteorde van de partijen.

péenne a décidé le 4 septembre que les entreprises touchées pourraient faire appel à des moyens provenant de deux fonds européens actuels, à savoir le Fonds de solidarité de l'Union européenne et le Fonds européen d'ajustement à la mondialisation. Il sera recouru à l'enveloppe actuelle de ces deux fonds qui génèrent un montant d'environ 750 millions d'euros. En pratique, les moyens seront probablement réservés aux pays les plus touchés. Les modalités précises du recours à ces enveloppes font actuellement l'objet de négociations au sein des institutions européennes.

Les membres belges du Parlement européen ont insisté pour que l'examen et l'adoption des propositions de la Commission européenne soient accélérés.

Avec les Pays-Bas et la France, la Belgique approche les pays de l'Europe centrale et orientale pour éviter le chaos après un éventuel *no deal*. Grâce à la sensibilisation, nous pouvons essayer d'éviter un problème de mobilité dans notre pays.

We hebben willen wijzen op de belangrijke rol die de Brexit High Level Group gespeeld heeft bij de voorbereiding in België. Ik wil graaf Buysse danken voor zijn inzet bij de verdediging van de Belgische economische belangen.

Le **président**: La présentation Powerpoint vous sera envoyée par courriel.

01.04 **Melissa Depraetere** (sp.a): Mijnheer de voorzitter, ik zal mijn vraag verwerken in mijn uiteenzetting. Dat zal het gemakkelijkste zijn.

Mijnheer de minister, mijnheer Buysse, ik dank u voor de uitleg.

De negatieve impact van een no-dealbrexit op onze economie en werkgelegenheid blijkt heel duidelijk uit deze presentatie, zeker voor West-Vlaanderen, maar ook voor heel ons land. Het kan gaan om een verlies van 42.000 jobs, wat gigantisch is.

Wij zien dat Nederland, ondanks dit slechte nieuws, naar een aantal opportuniteiten zoekt. De onzekerheid bij de bedrijven bestaat niet enkel in ons land maar ook in Groot-Brittannië en de bedrijven aldaar kijken uit naar nieuwe vestigingen. In Nederland hebben al 100 bedrijven de oversteek naar Nederland gemaakt en nog 325 andere overwegen om hetzelfde te doen. In totaal levert dat voor 62 bedrijven die de oversteek reeds hebben gemaakt al een winst op van 2.500 jobs en 310 miljoen euro investeringen. Dat is beperkt als men ziet wat er verloren gaat, maar het toont wel mogelijkheden om de negatieve impact om te buigen. Nederland lijkt goed werk te maken van het vinden van een aantal positieve kanten aan de tragedie van de brexit.

In België behoort dat tot de bevoegdheden van de Gewesten, maar ik meen dat de federale regering daarin ook een belangrijke rol kan spelen, zeker wat coördinatie betreft. Het zou dan ook nuttig zijn te vernemen of ons land zich ook op dit aspect voorbereidt en of er in dat kader al jobs en investeringen zijn bijgekomen doordat bedrijven hun vestiging naar ons land verhuisden of zulks overwegen. Leveren wij inspanningen om op dat vlak te sensibiliseren? Zo ja, over welke bedragen spreken wij dan?

Wat is de rol van de federale overheid inzake het aantrekken van investeringen in het kader van de brexit? Zorgt de federale overheid voor overleg en coördinatie tussen de Gewesten met betrekking tot acties en strategieën, om zoveel mogelijk jobs en investeringen naar België te halen? Zo nee, waarom niet?

Ten slotte, heb ik nog een vraag over een belangrijk aspect dat vandaag minder aan bod is gekomen. Het lijkt mij nuttig om te weten wat de concrete impact zal zijn op de consument bij een no-deal. Wat zal de consument dan precies mogen verwachten?

01.05 **Anneleen Van Bossuyt** (N-VA): Mijnheer de voorzitter, eerst en vooral dank ik de minister en graaf Buysse voor hun toelichting.

De belangrijkste boodschap is dat wij moeten blijven proberen een harde brexit te vermijden. Het is in ieders belang om te gaan voor een zo soft mogelijke brexit. De datum van 31 oktober is in het politieke leven nog ver weg en er kan intussen heel wat gebeuren. Ik beschouw het glas altijd als halfvol, liever dan als halfleeg. Hopelijk kunnen wij dus nog iets doen, in het belang van iedereen. Ik hoop ook dat deze regering in die zin zal blijven pleiten op Europees niveau, bijvoorbeeld op de Europese Raad van 17 en 18 oktober.

U gaf toelichting bij de genomen maatregelen om onze bedrijven te steunen, zoals de roadshows en de brexitscan. De detailhandel en de voedingssector zullen het hardst worden getroffen. Werden er

01.04 **Melissa Depraetere** (sp.a): Un *no deal* peut avoir un impact négatif important sur notre économie et sur l'emploi dans notre pays, a fortiori en Flandre occidentale. Les entreprises du continent et les entreprises britanniques cherchent des solutions et les Pays-Bas, principalement, semblent trouver des côtés positifs à cette tragédie en laissant des entreprises se relocaliser sur leur territoire. Dans notre pays, cette matière relève de la compétence des Régions, mais les autorités fédérales peuvent jouer un rôle de coordination. Notre pays a-t-il déjà pu sauver des emplois et des investissements par une relocalisation des entreprises en Belgique? Prenons-nous des initiatives dans ce domaine? Dans l'affirmative, de quels montants parlons-nous?

Le ministre s'est référé aux ETP qui devraient contribuer à compenser un Brexit dur. Les 450 vacances ont-elles déjà été pourvues?

La législation européenne existante en matière de reconnaissance mutuelle et de normes reconnues pourra-t-elle rester applicable? Les Britanniques voudront-ils poursuivre la coopération à long terme? Le Royaume-Uni transposera-t-il volontairement, à l'instar de la Suisse, les directives européennes? C'est là la meilleure façon d'épargner les entreprises.

01.05 **Anneleen Van Bossuyt** (N-VA): Éviter un Brexit dur est dans l'intérêt de tous. Dans la vie politique, l'échéance du 31 octobre 2019 reste lointaine. J'espère que le gouvernement belge continuera à plaider sur la scène européenne pour un Brexit le plus doux possible.

Des mesures spécifiques ont-elles été prises en faveur des entreprises belges opérant dans les secteurs les plus durement touchés, c'est-à-dire le commerce

specifieke maatregelen genomen ten opzichte van deze sectoren?

Aansluitend bij de vragen van mijn collega, had ik ook graag geweten wat wij nu al kunnen doen voor de bedrijven, met het oog op de toekomst. In Nederland bijvoorbeeld wordt al veel ondernomen om mensen en bedrijven ervan te overtuigen om in de toekomst, als zij producten moeten invoeren naar het continent, dit te doen via de haven van Rotterdam. Doen wij ook dergelijke zaken? Het klinkt een beetje raar, maar de een zijn dood is de ander zijn brood. Nemen wij ook maatregelen om bedrijven aan te trekken om te investeren in ons land. Zoals vaak zijn de Nederlanders ons een stapje voor, maar wij hebben minstens evenveel troeven en wij moeten die ook uitspelen.

Mijnheer de minister, u wees erop dat er verschillende VTE's zullen bijkomen om de mogelijke gevolgen van een harde brexit op te vangen. Ik denk daarbij in de eerste plaats aan de douane, maar ook aan andere zaken die voor de werkzaamheden van onze commissie belangrijk zijn, bijvoorbeeld het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen.

Het aantal vacatures is één ding, maar ze invullen is een tweede. U sprak over 450 vacatures, indien ik het goed begrepen heb. Zijn die vacatures ondertussen al ingevuld? Op dat vlak is 31 oktober 2019 immers wel kort dag. Dat is mijn tweede vraag.

Ten derde, u hebt opgesomd wat er in de brexitwet geregeld zal worden op het vlak van sociale zekerheid, energie en dies meer. Een heel belangrijk aspect dat daarin ook zal spelen, is het feit dat wij op Europees niveau momenteel het principe van wederzijdse erkenning kennen, maar ook erkennen de landen elkaars standaarden onderling. Een harde brexit zou in dat verband betekenen dat die principes wegvallen. Bijgevolg zullen alle producten opnieuw moeten worden gecontroleerd.

Zijn er vooruitzichten opdat die bestaande Europese wetgeving rond de wederzijdse erkenning en de erkende standaarden die op Europees niveau zijn opgesteld, eventueel toch nog kunnen blijven gelden?

Tijdens de vorige legislatuur zetelde ik in het Europees Parlement, waar ik voorzitter van de commissie Interne Macht en Consumentenbescherming was. Daar had ik van vele Britse collega's begrepen dat er vanuit de UK een zekere welwillendheid zou bestaan. In het begin zal het natuurlijk veel minder moeilijk verlopen, omdat het Verenigd Koninkrijk de desbetreffende wetgeving ook toepast. De vraag rijst echter hoe een en ander in de toekomst zal gebeuren? Zullen de Britten op een vrijwillige manier samenwerken, zoals wij met bijvoorbeeld Zwitserland hebben gezien? Zwitserland is vaak een van de beste leerlingen van de klas inzake de omzetting van Europese richtlijnen, aangezien Zwitserland die richtlijnen op vrijwillige basis in de eigen wetgeving opneemt. Ziet u iets dergelijks ook met het Verenigd Koninkrijk gebeuren of wordt er alleszins op aangestuurd dat zulks ook in de toekomst zal gebeuren. Een groot deel van de problemen die voor onze bedrijven zouden kunnen ontstaan, kunnen op die manier worden opgelost.

Intellectuele eigendomsrechten is ook een element dat ik niet meteen zag staan. Ik wil graag weten in welke maatregelen er ter zake

de détail et le secteur alimentaire?

Que fait la Belgique, à l'instar des Pays-Bas, pour inciter des entreprises à investir chez nous dans le secteur des importations de marchandises sur le continent européen?

Le ministre a cité le chiffre de 450 emplois vacants, mais leur pourvoi concret est plus important que le nombre. Quel est l'état d'avancement des recrutements?

Par ailleurs, un Brexit dur pourrait avoir pour conséquence que les principes de la reconnaissance réciproque mais aussi des normes standard pour les produits ne soient plus d'application. En tant qu'ancienne présidente de la commission Marché interne et Protection des consommateurs au Parlement européen, j'ai appris des parlementaires britanniques que cela ne devrait gère poser de problèmes au début. Mais le Royaume-Uni collaborera-t-il volontairement concernant une nouvelle législation, comme c'est notamment le cas de la Suisse? Qu'advient-il concernant les droits de propriété intellectuelle?

Selon le ministre, le Fonds européen d'ajustement à la mondialisation et le Fonds européen de solidarité fourniront des moyens. Mon expérience m'a toutefois appris qu'il est difficile pour les entreprises d'obtenir ces subsides. Le ministre leur apportera-t-il son soutien? Ces moyens sont attribués prioritairement aux régions les plus touchées. Sur la base de quels critères le sont-ils?

voorzien is.

Tot slot, u had het erover dat het Europees fonds voor globalisering en het Europees Solidariteitsfonds in die middelen zullen voorzien. Ik heb daarover twee korte vragen.

Ten eerste, mijn ervaring leert mij dat het voor bedrijven vaak heel moeilijk is om de weg naar Europese subsidies te vinden. Plant u een hulpmiddel voor bedrijven om de weg naar die Europese middelen te vinden?

Ten tweede, de criteria om die middelen te kunnen krijgen, stellen dat de middelen in de eerste plaats naar de meest getroffen regio's zullen gaan. Op welke manier zal worden bepaald welke de meest getroffen regio's zijn? Puur op basis van economische criteria zal onze regio daar zonder twijfel toe behoren, maar de ervaring leert dat grotere lidstaten – Frankrijk en Duitsland, om ze niet te noemen – vaak hun stem luider laten horen. Daarom pleit ik voor beslissingen op basis van objectieve criteria, zodat onze bedrijven in de meest getroffen sectoren zeker niet uit de boot zullen vallen.

01.06 Gilles Vanden Burre (Ecolo-Groen): Merci, monsieur le ministre et monsieur le comte Buysse, pour ces importants exposés.

Nous savons tous que la date se rapproche. Nous lisons tous les journaux. Nous avons cependant peu d'impact sur ce qui se passe en Grande-Bretagne, en tout cas à notre niveau de parlementaires belges, mais nous nous rendons bien compte de la totale imprévisibilité des événements. Nous réalisons qu'une telle situation de chaos politique est mauvaise pour tout le monde. Nous devrions tirer cette leçon dans d'autres dossiers également.

En tant qu'écologistes, nous plaçons clairement pour le dialogue, jusqu'au bout. Il reste un mois. J'ai laissé ma boule de cristal à la maison, donc je ne ferai pas de prévisions. Je sais que c'est dommage! Depuis que je fais de la politique en Belgique, j'ai décidé de laisser ma boule de cristal à la maison!

Le dialogue est la seule option. Même si on en arrive à un *no deal* Brexit, ce qui semble malheureusement probable aujourd'hui, il faudra, de toute façon, dialoguer et trouver des accords. À ce niveau, nous ne pouvons que soutenir les tentatives de dialogue qui existent encore. Les chiffres de l'étude de la KUL montrent un impact extrêmement impressionnant: 42 000 emplois en moins en Belgique. Je pense à toutes ces familles touchées, à tous ces hommes et à toutes ces femmes subissant ces événements qui nous dépassent complètement. C'est terrible!

Monsieur le ministre, je souhaite poser des questions sur ce que vous avez dit, mais aussi au sujet d'une note du cabinet Ducarme dont la presse a fait mention il y a quelques semaines et qui concerne plus spécifiquement les PME. J'adresserai bien sûr des questions à M. Ducarme, ministre des PME. Aujourd'hui, j'en aborderai quelques-unes et je verrai si certaines réponses peuvent déjà être données.

J'ai lu qu'une campagne à l'attention des entreprises, en particulier des PME, serait lancée le 1er septembre, et l'aurait donc été voici quelques jours. Où en est cette campagne? Nous savons que les

01.06 Gilles Vanden Burre (Ecolo-Groen): Als Belgische parlementsleden hebben we maar weinig invloed, maar we zijn ons er wel van bewust dat de uitkomst van dit dossier totaal onvoorspelbaar is en dat politieke chaos schadelijk is voor iedereen. We zijn er dan ook voorstander van dat we de dialoog blijven voeren tot de deadline. Ook al is de kans op een no-deal groot, we zullen achteraf de dialoog moeten voortzetten.

De cijfers van de KU Leuven kunnen niemand onberoerd laten. Het zou verschrikkelijk zijn als er 42.000 banen in België zouden verdwijnen.

Volgens de pers voorziet een nota van het kabinet van minister Ducarme in een campagne die vanaf 1 september voor de bedrijven en met name de kmo's georganiseerd zou worden. Is die campagne specifiek op de kmo's gericht? Die zijn doorgaans minder goed toegerust om de gevolgen van de brexit het hoofd te bieden. Zijn sommige van de vermelde flankerende maatregelen in het bijzonder voor de kmo's bestemd?

Impact Scan, een door de EU geïmplementeerd instrument, stelt

PME sont moins bien armées que les plus grandes entreprises et les plus grandes structures pour répondre au défi d'un *no deal* potentiel le 1er novembre.

Vous avez en partie détaillé les mesures d'accompagnement. Comprennent-elles des mesures spécifiques aux PME? On a parlé des fonds européens. Mais comme cela a été dit, pour les très petites entreprises et les PME, qui forment un tissu en Wallonie, à Bruxelles et en Flandre, il n'est pas évident d'y avoir accès, d'effectuer les démarches, de disposer de personnes chargées de faire ce suivi. La campagne dont parlait la note de M. Ducarme présente-t-elle des spécificités pour les PME? Avez-vous des informations?

Le deuxième élément concerne le Brexit *Impact Scan* que l'Union européenne aurait mis en place. Il permet à chaque entreprise de calculer l'impact du Brexit sur sa situation. Selon les chiffres mentionnés dans la presse, l'outil aurait été utilisé 22 000 fois depuis 2018. Quelle est votre évaluation de cet outil? Le succès espéré a-t-il été rencontré? Cela a-t-il été positif ou négatif? Je souhaite connaître votre réaction quant à cet outil qui semble intéressant. A-t-il été utile sur le terrain?

Le troisième volet concerne les impacts négatifs qu'aurait un *no deal*, en tout cas à court terme. Quelles seraient les potentielles opportunités susceptibles d'émerger pour la Belgique dans le cas d'un *hard* Brexit? On a déjà pu voir des entreprises s'installer à Bruxelles ou dans sa périphérie. D'autres choses sont-elles mises en place?

Autre question. Un équivalent du *High Level Group* existe-t-il au Royaume-Uni? Quelles seraient ses conclusions et recommandations? L'impact chiffré par la KUL est important mais il sera sans doute terrible aussi au Royaume-Uni, sur les citoyens, les travailleurs et travailleuses, ainsi que sur l'emploi. Quel rôle un tel groupe pourrait-il jouer au Royaume-Uni?

Enfin, j'en viens à une question importante pour la vie quotidienne du citoyen belge. Au-delà de l'emploi, au niveau des prix et de la disponibilité de certains produits, quel serait le ressenti pour le citoyen? Il faut aussi se préparer à cela et ne pas être pris de court.

01.07 Patrick Prévot (PS): Monsieur le président, je tiens à vous remercier, ainsi que M. le ministre et le comte Buysse, pour la tenue de cette commission, qui nous permet d'obtenir un instantané de la situation. Quand on sait qu'il s'agira d'une perte de 10 000 emplois pour un *soft* Brexit et de 42 000 pour un *hard* Brexit, la Belgique sera évidemment une victime collatérale d'une décision qui ne lui appartient pas.

La question principale est de savoir si nous sommes prêts aujourd'hui à assumer un *soft* ou un *hard* Brexit. Combien d'entreprises se disent prêtes à affronter l'échéance hypothétique du 31 octobre? On sait que le SPF a conçu un Brexit *Impact Scan* pour évaluer leur état de préparation. Combien d'entreprises ont réalisé le test? Estimez-vous que les mesures prises en mars 2019 sont suffisantes au vu de l'actualité?

A-t-on envisagé des mesures proactives pour essayer de faire du Brexit une opportunité plutôt qu'une difficulté? À l'instar des Pays-Bas,

bedrijven in staat de effecten van de brexit op hen te berekenen. Hoe evalueert u dat instrument? Heeft het zijn nut bewezen?

Een no-deal zal onvermijdelijk negatieve gevolgen hebben, maar welke kansen en mogelijkheden biedt een harde brexit voor de bedrijven? Kan men daarop anticiperen en kunnen die kansen gemeten worden? Bestaat er een equivalent van de High Level Group in het Verenigd Koninkrijk? Tot welke conclusies en aanbevelingen voor het bedrijfsleven komt die groep?

Bestaat er ten slotte een kans dat bepaalde consumentenproducten meer of minder aangeboden zullen worden dan andere?

01.07 Patrick Prévot (PS): België is ongewild het slachtoffer van een beslissing waar we geen vat op hebben, want zelfs in geval van een zachte brexit staan er minstens 10.000 banen op het spel.

Zijn we voorbereid om de gevolgen van een brexit, in welke vorm dan ook, op te vangen? Hoeveel ondernemingen hebben verklaard dat ze er klaar voor zijn? Hoeveel bedrijven hebben de Brexit Impact Scan uitgevoerd? Volstaan de maatregelen die in maart 2019 genomen werden nog steeds? Werden er proactieve

a-t-on envie de rebondir sur ce Brexit et de ne pas en voir que le côté négatif?

En ce qui concerne les aides publiques, la Commission européenne a proposé que certains fonds européens soient mis à disposition des entreprises, des travailleurs et des États membres. Pouvez-vous nous en dire plus? De quels montants parle-t-on? Quels sont les mécanismes prévus?

Je souhaiterais également revenir sur les conséquences à court terme car on a beaucoup parlé du moyen et du long terme. C'était d'ailleurs très prégnant dans le dernier rapport que la Commission a transmis au Parlement en mars 2019. J'ai entendu l'exposé sur ce nouveau rapport mais il n'est pas vraiment question de ces conséquences à court terme.

Nous avons reçu un document – qualifié de hautement spéculatif – sur les conséquences à court terme d'une sortie sans accord, mais j'aurais voulu savoir si une analyse plus pointue de ces conséquences à court terme existait chez nous.

Monsieur le comte, lors de votre dernière visite en mai 2018, vous avez parlé du scénario du *cliff edge*. Aujourd'hui, je pense que c'est une lapalissade de dire que nous sommes au bord de la falaise, à un mois et demi de cette date hypothétique du 31 octobre 2019, avec une attitude qui ne nous appartient pas. Le Royaume-Uni va-t-il sauter ou reculer?

On a également vécu une semaine très animée au Parlement britannique qui, le 4 septembre 2019, a invité chacun à "ne surtout pas se fonder sur l'hypothèse d'une troisième prolongation demandée par le Royaume-Uni". J'aurais voulu connaître votre avis sur ce point. Quelle est votre analyse des différentes étapes à venir et de ce qui va être entrepris?

Je vous remercie d'avance pour vos réponses.

01.08 Reccino Van Lommel (VB): Mijnheer de minister, mijnheer de graaf, in eerste instantie mogen wij zeker stellen dat de Britten in 2016 hebben gekozen en dat de democratie een basisprincipe is dat wij moeten respecteren, maar de brexit zal inderdaad ook gevolgen hebben voor ons land. Op dit moment is het onvoorspelbaar hoe de brexit zal uitdraaien: wordt het een harde of een zachte brexit? Elk scenario zal hoe dan ook verder goed moeten worden voorbereid.

Er is daarnet gewezen op de impact van beide scenario's, die zeer verschillend is: 10.000 jobs tegenover 42.000 jobs. Voor ons zijn goede onderhandelingen tussen de EU en Groot-Brittannië dan ook zeer belangrijk. De houding van de Europese Unie is daarbij ook van cruciaal belang: de EU moet ervoor openstaan om een deftig akkoord te onderhandelen, omdat ook België alle belang heeft bij een goed brexitakkoord en wij het verlies van jobs in ons land zeker moeten beperken.

Mijnheer de minister, bent u bereid om de EU aan te sporen verder te onderhandelen tot er een deftig akkoord wordt bereikt, zodat Groot-Brittannië op 31 oktober met een akkoord uit de EU kan stappen? Naar ons aanvoelen is het immers zo dat Groot-Brittannië vaak op

maatregelen onderzocht om van de brexit een opportuniteit te maken?

Kunt u ons meer informatie geven over het voorstel van de Europese Commissie om bepaalde Europese fondsen ter beschikking te stellen?

Bestaat er een gedetailleerde analyse van de kortetermijnevolgen voor ons land van een mogelijke no-dealbrexit?

We staan nu, mijnheer Buysse, 'aan de rand van de klif' (de *cliff edge* waar u het in 2018 over had), zonder dat we weten of het Verenigd Koninkrijk zal springen of niet. Hoe stelt u zich de volgende stappen voor?

01.08 Reccino Van Lommel (VB): Les Britanniques ont effectué en 2016 un choix démocratique que nous devons respecter. Les conséquences d'un Brexit sont toutefois difficiles à prévoir et nous devons donc bien nous préparer à tous les scénarios. Selon les scénarios, ce sont 10 000 ou 42 000 emplois qui sont en jeu. Pour nous, de bonnes négociations entre l'UE, qui être ouverte à un tel accord, et le Royaume-Uni sont donc essentielles.

Le ministre est-il disposé à inciter l'UE à ne pas se montrer trop inflexible, pour que la Grande-Bretagne puisse quitter l'Union le 31 octobre avec un accord?

een njet stoot binnen de EU, wat een onvoorspelbare, harde brexit de facto steeds waarschijnlijker maakt.

Een goede communicatie met de bedrijven is voorts zeer belangrijk. Er werd ook gesproken over Europese steunfondsen die ter beschikking zouden worden gesteld. Dat vertegenwoordigt een bedrag van twee keer 750 miljoen euro voor heel Europa. Als dat wordt verdeeld over de diverse landen, zal dat echter niet zoveel zijn. Ik kan ook alleen maar hopen dat die middelen zoveel mogelijk naar de getroffen landen zullen gaan, waar ook België toe behoort, vandaar mijn vraag, mijnheer de minister, hoe wij bedrijven zullen begeleiden inzake de steunmaatregelen en wat de toekenningsvoorwaarden zullen zijn.

Naast de financiële middelen die door de EU ter beschikking worden gesteld, stel ik mij de vraag of wij ook in ons land zelf in financiële steun voorzien voor de getroffen bedrijven.

Tot slot, elk nadeel heeft ook zijn voordeel. Er zijn ook bedrijven die de oversteek zullen maken en zich hier zullen vestigen. Heeft men ook rekening gehouden met de mogelijke impact hiervan? Werd er rekening gehouden met die cijfers, bijvoorbeeld in vergelijking met het verlies aan jobs in geval van een zachte brexit? Hoe zou het totaalplaatje er dan uitzien?

01.09 Michel De Maegd (MR): Monsieur le ministre, monsieur le président du Brexit *High Level Group*, je tiens tout d'abord à vous remercier pour cet état des lieux.

Comme vous l'avez rappelé, monsieur le ministre, le Royaume-Uni est le quatrième partenaire commercial de la Belgique: des milliers d'entreprises – principalement des PME – exportent outre-Manche, surtout dans les secteurs des produits chimiques, agroalimentaires, du textile et des matériaux synthétiques. L'impact est inquiétant, visant 42 000 emplois – soit 2,3 % du PIB; ce n'est pas rien. En réalité, c'est toute l'Europe occidentale qui est affectée. Sans accord, les relations commerciales entre le Royaume-Uni et les États membres de l'Union seraient encadrées par les règles de l'Organisation mondiale du commerce, lesquelles sont plus drastiques que celles qui prévalent au sein de l'Union européenne et restreignent, dès lors, le commerce entre les deux parties.

Monsieur le ministre, si vous me le permettez, j'aimerais vous poser cinq questions.

La première a trait à l'argent, lequel est notoirement le nerf de la guerre. Vous évoquez un fonds de 700 millions d'euros mis à la disposition des vingt-sept États membres de l'Union européenne. Qu'est-ce que cela représente pour autant de pays? On se rend bien compte qu'il s'agit d'un budget trop étié pour venir en aide à nos entreprises. Sur quelle période s'étalera-t-il? Quels sont les critères retenus? Et surtout, dans quel délai nos entreprises pourront-elles accéder à ce fonds? Très concrètement, comment pouvons-nous les aider à en bénéficier? Nous savons que la bureaucratie – tant à l'échelle européenne qu'au sein des États-nations – leur complique la tâche.

Les effets du Brexit sur les États membres s'étaleront non pendant un

Espérons que les fonds d'aide de deux fois 750 millions d'euros bénéficieront le plus possible aux pays les plus touchés, dont la Belgique. Comment accompagnerons-nous les entreprises dans le cadre de l'obtention de ces fonds et quels seront les critères d'octroi? Notre pays dégagera-t-il également lui-même une aide financière pour les entreprises touchées? A-t-il également été tenu compte de l'impact possible des entreprises qui se réinstalleront ici après leur départ du Royaume-Uni? Quel serait alors le bilan global en termes d'emplois?

01.09 Michel De Maegd (MR): Duizenden bedrijven – hoofdzakelijk kmo's – exporteren naar Groot-Brittannië. De impact van de brexit is een punt van zorg, want er zouden 42.000 banen verloren kunnen gaan, wat neerkomt op 2,3 % van het bbp. Zonder akkoord zouden de handelsbetrekkingen tussen het Verenigd Koninkrijk en de EU onder de regels van de WTO vallen. Aan gezien die regels strenger zijn, zou er een rem worden gezet op de handel tussen beide partijen.

U maakt gewag van een fonds van 700 miljoen euro dat ter beschikking zou worden gesteld van de 27 EU-lidstaten, maar dat budget is te krap om onze bedrijven te helpen. Over welke periode wordt het gespreid? Welke criteria worden er in dat verband gehanteerd? Wanneer zullen onze bedrijven er toegang toe krijgen? Hoe kan men ze helpen om aanspraak te maken op dat fonds, in de wetenschap dat er nogal wat administratieve formaliteiten bij komen kijken?

De lidstaten zullen de gevolgen

an ou deux, mais probablement durant une dizaine d'années. Des négociations budgétaires pour 2020-2027 sont en cours, portant sur le cadre pluriannuel de l'Union européenne. Dans ce contexte, de l'argent sera-t-il alloué pour prévenir les conséquences à long terme du Brexit? Quelles seront les mesures prises pour dynamiser nos échanges avec le Royaume-Uni? Par exemple, envisage-t-on d'y envoyer des attachés commerciaux?

Ma seconde série de questions se rapporte à l'agriculture. Phil Hogan, commissaire européen en charge de cette matière – qui devrait devenir commissaire au Commerce dans l'équipe Von der Leyen –, a garanti que les secteurs agricoles les plus menacés par un "hard Brexit" pourraient solliciter des aides financières européennes. Pourriez-vous nous livrer plus de précisions à ce sujet? De tels fonds financiers pourront-ils soutenir d'autres secteurs?

Troisième question: les grandes villes européennes ont tenté ces trois dernières années, depuis l'annonce de ce Brexit, de se positionner pour attirer les entreprises britanniques qui, pour diverses raisons, auront besoin de disposer d'un point d'ancrage au sein même de l'Union européenne. Ces entreprises créeront de l'emploi et de la croissance. Dès lors, a-t-on une idée du nombre d'entreprises britanniques qui cherchent à s'installer ou qui seront relocalisées en Belgique, dans la perspective du Brexit?

Voici ma quatrième question, monsieur le ministre. En cas de *no deal*, toutes les marchandises importées ou exportées seront soumises à une surveillance plus importante qu'aujourd'hui. La plupart des acteurs assurent que si aucun accord n'est trouvé, la situation aux douanes deviendra tout simplement ingérable. Il est question de files interminables de camions, et d'une situation impossible pour les transports d'aliments frais qui sont périssables par nature. Le service des douanes a opéré des recrutements. Nous le savons. Cependant, quelles sont les autres mesures prévues afin d'éviter ces complications?

Last but not least, si vous me le permettez, cinquièmement, quid de l'impact sur nos hautes écoles et nos universités? Dans le domaine de la recherche, nous savons que le programme Erasmus a pris une ampleur extraordinaire durant ces vingt dernières années. Bien sûr, la question n'a pas trait à la circulation des personnes. Je poserai cette question-là au ministre des Affaires étrangères, mais elle a trait, bien sûr, à l'économie que génère ce programme Erasmus et à son impact sur notre recherche. Avez-vous davantage de précisions sur ces cinq domaines?

Merci, monsieur le ministre.

van de brexit waarschijnlijk een tiental jaar voelen. Zal er in het kader van de onderhandelingen over de EU-begroting voor 2020-2027 geld worden uitgetrokken om die langetermijnegevolgen te onderhouden? Welke maatregelen zullen er genomen worden om onze handel met Groot-Brittannië te stimuleren? Zullen er handelsattachés naar het land worden afgevaardigd?

De Europees commissaris voor Landbouw had toegezegd dat de landbouwsectoren die het zwaarst getroffen dreigen te worden door een harde brexit aanspraak zouden kunnen maken op Europese steun. Kunt u daar nader op ingaan? Zullen die fondsen aangewend kunnen worden om andere sectoren te steunen?

Sinds de aankondiging van de brexit proberen de grote Europese steden de Britse bedrijven aan te trekken die een Europese verankering nodig hebben. Hoeveel Britse bedrijven overwegen zich daarvoor in België te vestigen?

In geval van een no-deal zullen alle goederen die in omloop zijn, strenger gecontroleerd worden. Zonder akkoord zal de situatie bij de douane onhoudbaar worden. Zo wordt er gewag gemaakt van ellenlange vrachtwagenfiles en het verlies van bederfelijke voedingsmiddelen. Welke andere maatregelen werden er getroffen, naast het aanwerven van personeel bij de douanediens, om dergelijke verwikkelingen te voorkomen?

Wat zullen ten slotte de gevolgen zijn voor onze hogescholen en universiteiten? Wat zal, in de sector van het onderzoek, de impact op het Erasmusprogramma zijn?

01.10 Leen Dierick (CD&V): Mijnheer de voorzitter, in eerste instantie wil ik de beide sprekers danken voor de duidelijke toelichting die we hier gekregen hebben. 31 oktober komt nu wel heel snel dichtbij. We betreuren nog steeds de keuze van de Britten om de EU te verlaten want volgens ons is die brexit een verhaal van verliezers.

01.10 Leen Dierick (CD&V): Personne ne sortira vainqueur du Brexit. Ses conséquences seront très dures pour la Belgique, plus que pour d'autres États membres.

Uit de cijfers die we hier gezien hebben, blijkt overduidelijk dat ons land zeer hard getroffen zal worden, veel harder dan andere lidstaten. Het is dan ook heel belangrijk dat we ons goed voorbereiden. De vorige jaren zijn daar al maatregelen voor genomen, onder andere de oprichting van de Brexit High Level Group, de noodwet inzake brexit die hier aangenomen is en ook de Impact Scan van een brexit. Er zijn dus al goede voorbereidingen getroffen, maar nu is het vijf voor twaalf. We hopen dat er snel duidelijkheid komt want de onzekerheid knaagt aan onze bedrijven en werkgevers. Ook voor onze landgenoten, die in het Verenigd Koninkrijk verblijven, is er duidelijkheid nodig.

Er is al verschillende keren op gewezen dat vooral de voedsel-industrie, de machinebouw en de textielsector zeer hard getroffen worden. De Impact Scan is een zeer goede tool. Als die al 25.000 keer gedownload is, dan kan men wel zeggen dat dit een succes is. Dat downloaden is een zaak, maar de vraag is of men daardoor ook goed is voorbereid. Hebt u het gevoel dat ze daarmee effectief aan de slag gaan om zich voor te bereiden? Moet er op bepaalde vlakken nog een tandje bij gestoken worden om de bedrijven nog beter voor te bereiden? Het is echter goed dat dit er is en het succes ervan bewijst dat het een goede tool is.

Niet alleen de bedrijven moeten zich voorbereiden, ook de overheid moet klaar staan. Het was dus goed dat er een extra vergadering van de ministerraad kwam en dat er 450 extra vacatures zijn opengesteld. We hopen uiteraard dat die vacatures snel kunnen worden ingevuld, want een vacature uitschrijven is een ding maar er de gepaste mensen voor vinden is nog iets anders. Ik ben dus benieuwd naar de cijfers over die aanwervingen. We zullen de verschillende ministers daar zeker en vast over ondervragen.

Zeker bij het FAVV en de douane moet er extra capaciteit komen want er zal veel meer werk zijn. Men vreest dat er door het extra werk van de douane ook verkeersopstoppen zullen komen aan de grenzen van ons land. Is die vrees terecht? Als dat het geval is, hoe kunnen we dit dan verhelpen? We moeten immers absoluut vermijden dat er chaos ontstaat met verkeersopstoppen aan onze grenzen. Stilstaan is absoluut slecht voor de handel. Misschien hebt u daar ook een zicht op? Kunnen er maatregelen worden genomen om die verkeersopstoppen te vermijden?

Ook als de brexit er komt, zal de handel gewoon blijven doorgaan. Men kan niet even de pauzeknop indrukken en geen handel meer drijven met het Verenigd Koninkrijk. Het zal enige tijd vergen voor de bedrijven om zich aan te passen en ook de douane zal dat moeten doen. Hoe gaat men dat praktisch regelen? Zal er een soort overgangsperiode komen of gaat men zich hard opstellen en de nieuwe regeling laten ingaan zodra de brexit een feit is? Hoe zal dat eigenlijk in zijn werk gaan?

Mijn laatste vraag gaat over het Europees fonds voor aanpassing aan de globalisering en het Solidariteitsfonds. Ik heb begrepen dat de voorwaarden nog in volle onderhandeling zijn. Ik hoop dat de Belgische Europarlementsleden allemaal aan hetzelfde zeel zullen trekken om ervoor te zorgen dat de Belgische bedrijven zeker aanspraak zullen kunnen maken op die fondsen.

Il importe, par conséquent, de bien nous préparer. Le Brexit *High Level Group* a été créé à cet effet, une loi d'urgence a été adoptée et un Brexit *Impact Scan* a été réalisé. Nous espérons à présent que les entreprises belges qui opèrent au Royaume-Uni et nos compatriotes qui y vivent recevront rapidement des éclaircissements sur leur avenir.

Le Brexit *Impact Scan* est un outil utile et qui rencontre un franc succès. Il comptabilise déjà 25 000 téléchargements, mais suffit-il pour se préparer au Brexit? Les entreprises l'utilisent-elles effectivement? Faut-il encore faire un effort supplémentaire?

Le gouvernement doit également se préparer. L'annonce de recrutements additionnels est positive, mais trouve-t-on des candidats adéquats? Combien de personnes ont-elles déjà été embauchées?

D'aucuns craignent des embouteillages aux frontières. Des mesures pour les éviter peuvent-elles être prises? Les douanes et les entreprises vont devoir s'adapter, mais les échanges commerciaux doivent se poursuivre. Une période de transition est-elle prévue?

Il faut espérer que les eurodéputés belges agiront de concert pour veiller à ce que nos entreprises puissent prétendre au Fonds européen d'ajustement à la mondialisation et au Fonds de solidarité de l'Union européenne. J'espère également que les conditions seront favorables. La clarté doit rapidement être faite à ce sujet. Des mesures ont-elles déjà été prises pour accompagner nos entreprises dans ce cadre?

Nous avons récemment approuvé des mesures pour rendre la vie économique plus attractive en Belgique, comme la réforme du Code des sociétés et des associations. Savons-nous déjà quelles entreprises se relocaliseraient

Ik hoop dat de voorwaarden effectief gunstig zullen zijn voor onze bedrijven. Het is belangrijk dat wij daar snel duidelijkheid over krijgen. Het is ook belangrijk dat er voldoende communicatie over gevoerd wordt, zodat de bedrijven die getroffen zijn en die voor subsidies in aanmerking komen, begeleid worden om ze in de wacht te slepen. Zijn er al maatregelen genomen om ze daarbij te begeleiden?

Tot slot, er is misschien één klein lichtpuntje. Het is mogelijk dat er bedrijven uit het Verenigd Koninkrijk naar België komen. Daar zijn al voorbereidingen voor getroffen. Ik herinner mij dat u als voorzitter met de vorige minister van Economie een uitstap naar Londen deed om daar in gesprek te gaan met bedrijven die actief zijn in de verzekeringssector en de chemische sector.

Onlangs hebben wij hier maatregelen goedgekeurd om het bedrijfsleven in België aantrekkelijker te maken. Zo is het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen hervormd om ons land aantrekkelijker te maken voor bedrijven. Is er al zicht op welke bedrijven naar hier zullen komen en wat de impact daarvan zal zijn? Dat zou uiteraard een lichtpuntje zijn van de brexit.

01.11 Roberto D'Amico (PVDA-PTB): Monsieur le président, aujourd'hui nous discutons des conséquences économiques du Brexit. Pour mon groupe, cet échange de vues devrait être aussi l'occasion de tenir un débat de fond sur l'avenir de l'Europe.

Sur la question du Brexit, permettez-moi de citer Ken Loach qui, lui aussi, s'oppose au Brexit: "Je vais voter pour rester mais en ayant une attitude très critique vis-à-vis de l'Union européenne. Parce que nous voulons une autre Europe."

Geert Mak, spécialiste de l'Europe, a dit ceci: "Si une majorité des Britanniques s'est exprimée pour quitter l'Union européenne, c'était une révolte contre l'élite." Il a raison. Les gens qui ont voté pour le Brexit en avaient marre du dumping social, de la liquidation de leur industrie, des emplois qui disparaissent, du fait que leur chemin de fer ait été détruit par les privatisations. Ils avaient peur que la même chose arrive à leur système de soins de santé. Cette situation résulte de la politique libérale très dure menée par Margaret Thatcher dans les années 80 puis par celle de Tony Blair, qui a poursuivi le démantèlement des droits sociaux et des services publics.

Pour la majorité des Britanniques, l'Union européenne n'offrait aucune alternative sociale. Les gens veulent partout la même chose: des emplois corrects, un bon salaire, une bonne santé, des logements payables et des possibilités d'avenir pour leurs enfants. Ce n'est pas ce que leur apporte cette Union européenne, dans laquelle les travailleurs britanniques voient encore plus de concurrence et de dumping social. En effet, toutes les mesures antisociales dures, l'austérité, les privatisations, les normes en matière de dépenses et les contrôles budgétaires sont gravés dans les traités européens et sont imposés par la Commission européenne.

L'Union européenne n'étant pas parvenue à offrir une vraie alternative sociale, le peuple britannique l'a rejetée. Nous parlons des conséquences du Brexit, mais pouvons-nous d'abord parler des causes? Allons-nous continuer dans cette Europe de la concurrence?

éventuellement en Belgique et quel serait l'impact de ce transfert?

01.11 Roberto D'Amico (PVDA-PTB): Voor mijn fractie zou deze gedachteswisseling een gelegenheid moeten zijn voor een diepgaand debat over Europa. Over de brexit heeft regisseur Ken Loach verklaard dat hij zou stemmen om in Europa te blijven, maar tegelijkertijd een ander Europa zou willen. De mensen die voor de brexit gestemd hebben, hadden schoon genoeg van de sociale dumping, de uitverkoop van de industrie, het banenverlies en de door de privatisering geruïneerde spoorwegen en ze vreesden dat de gezondheidszorg hetzelfde lot beschoren zou zijn. Dit alles is het resultaat van het liberale beleid van Thatcher en Blair, maar voor de meerderheid van de Britten biedt de EU geen alternatief.

De PTB wil een ander Europa, waar democratie, transparantie en solidariteit vooropstaan. In plaats van sociale dumping moet er een hoog Europees minimumloon komen. In plaats van belastingparadijzen hebben we een miljonairs-taks nodig. Er is nood aan een diepgaande transformatie, waarbij de geldende Europese verdragen ter discussie moeten worden gesteld. De overheid moet investeren in werkgelegenheid, infrastructuur

Le PTB veut une autre Europe, celle de la démocratie, de la transparence et de la solidarité.

Plutôt que de dumping social, nous avons besoin d'un salaire minimum européen élevé et à la place des paradis fiscaux, nous avons besoin d'une taxe européenne des millionnaires qui fasse contribuer les ultra-riches. Ce dont nous avons besoin, c'est d'une transformation profonde de l'Europe. Cela commence par une remise en question des traités européens actuels pour pouvoir sortir du carcan néo-libéral. Plutôt que de privatisations et de libéralisations, nous avons besoin d'investissements publics dans l'emploi, les infrastructures et les services publics.

Je m'adresse donc à l'ensemble des partis traditionnels: êtes-vous prêts à sortir de ce carcan?

Monsieur le ministre, pour aider les entreprises belges à se préparer aux conséquences du Brexit, j'ai l'impression que le gouvernement est surtout en contact avec les organisations patronales. Avez-vous déjà rencontré et entendu les organisations syndicales dans ce cadre? Sont-elles impliquées dans les discussions? Dans le rapport de monitoring, on peut lire que le Brexit est une situation perdant-perdant pour les économies du Royaume-Uni et de l'Union européenne. Le Royaume-Uni sera nettement plus affecté par le Brexit que les 27 autres membres. Mais certaines économies ouvertes telles que la Belgique vont être aussi fort touchées.

Depuis 2008, on a vu comment les travailleurs ont systématiquement dû payer, de différentes manières, les conséquences des crises du capitalisme. Pour nous, il est clair que les conséquences économiques du Brexit ne peuvent pas être un prétexte pour entreprendre de nouvelles attaques contre les droits des travailleurs, ni ici, ni au Royaume-Uni, ni ailleurs en Europe.

La question qui se pose est donc de savoir ce que vous allez faire pour éviter que ce soit une fois de plus les travailleurs qui payent le prix, sous la forme de diminutions salariales, de pertes de boulot, de plus grandes insécurité et précarité dans leur travail ou de nouvelles économies dans les dépenses publiques.

Enfin, dans le rapport d'avancement, j'ai été particulièrement frappé par le chapitre intitulé: "Le Brexit, une opportunité de gagner des parts de marché pour les entreprises belges". Au-delà des questions que l'on peut se poser sur la logique de mise en concurrence en tant que telle, je voudrais savoir si, dans ce cadre, vous avez pris en considération l'impact sur les conditions de travail des travailleurs. Merci.

01.12 Kathleen Verhelst (Open Vld): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik dank iedereen voor hun toelichting. Ik zal aanvullen waar mogelijk.

Het is duidelijk dat het Belgisch bnp verlies zal lijden. Het is heel belangrijk dat elk Europees land de steun zal krijgen die in verhouding staat tot zijn nationaal product. België heeft een kleiner nationaal product. Een groter land zou meer steun kunnen krijgen, ondanks een kleinere impact. Ik vind dat heel belangrijk.

en openbare diensten.

Om de bedrijven te helpen zich voor te bereiden op de brexit richt de regering zich voornamelijk tot de werkgeversorganisaties. Hebt u ook de vakbonden gehoord? Worden zij bij de gesprekken betrokken? Sinds 2008 zijn het de werknemers die moeten opdraaien voor de gevolgen van het kapitalisme. Wij vinden dat de effecten van de brexit niet aangegrepen mogen worden als excuus om de rechten van de Europese werknemers verder uit te hollen.

Hoe zult u voorkomen dat de werknemers eens te meer het gelag betalen door loonsverlagingen, banenverlies en een groeiende onzekerheid?

In het voortgangsverslag wordt de brexit voorgesteld als een opportuniteit waarbij Belgische bedrijven hun marktaandeel kunnen verhogen. Heeft men in dat kader ook rekening gehouden met de gevolgen voor de arbeidsomstandigheden in België?

01.12 Kathleen Verhelst (Open Vld): Il est important que chaque pays européen bénéficie d'aides en fonction de son produit national. Des pertes d'emplois seront inévitables. Cette situation sera très pénible, mais une solution pourrait peut-être être trouvée sur le plan des métiers en pénurie dans des secteurs qui seront

Het is ook duidelijk dat er jobverlies zal zijn. Naast het verlies in omzet voor België is ook dat een zeer pijnlijke zaak, al is er misschien een lichtpuntje. Er zijn in België veel knelpuntberoepen. De sectoren waar er jobverlies zal zijn, zijn blijkbaar gekend, maar misschien kan er worden gekeken naar de techniciteit van de jobs. Misschien kunnen wij daar wel een aanvulling vinden voor veel knelpuntberoepen in sectoren die minder worden geraakt door de brexit. Die knelpuntberoepen geraken heel moeilijk ingevuld, waardoor er vaak ook geen omzet wordt gerealiseerd. Door die invulling zouden zij meer groeikansen kunnen krijgen.

De steun van het Solidariteitsfonds voor de grotere bedrijven die meer dan 500 jobs verliezen, vind ik ook belangrijk, maar ook daar wil ik graag vernemen over welke beroepen het gaat. Misschien kunnen bijvoorbeeld boekhouders snel inzetbaar zijn in bedrijven in andere sectoren.

Ik vind het echter ook heel belangrijk dat kmo's worden geholpen, want die hebben geen 500 mensen in dienst. Kleine onderaannemers, die elke dag vechten in aanloop van de brexit, moeten ook steun krijgen om de goede weg te vinden, iets wat voor hen moeilijk is.

Voor het overige vind ik het belangrijk dat ernaar wordt gestreefd dat andere zaken, zoals normeringen, zo goed mogelijk kunnen worden behouden en dat er geen zinloze administratieve rompslomp wordt gecreëerd.

Ik ben benieuwd naar de opportuniteiten om de Britse bedrijven naar hier te lokken.

Het is ook belangrijk om zich voor te bereiden op het mobiliteitsinfarct als de grenzen niet goed functioneren. Dat zal zeker het geval zijn rond de havens. Voor West-Vlaanderen gaat het om Zeebrugge. Wij moeten voorkomen dat heel West-Vlaanderen platligt rond Brugge. Als het ook niet goed verloopt rond Calais, geraken al deze snelwegen snel vol. Het is dus belangrijk dat de logistieke spelers die niet voorbereid zijn, zich niet aanbieden aan de grenzen als zij weten dat zij in de problemen zullen komen.

Ga voor een zachte brexit. Vecht daarvoor! Dat is mijn belangrijkste boodschap.

De **voorzitter**: Hiermee meen ik alle fracties te hebben gehoord en zal ik het woord geven aan de minister en aan graaf Buysse, die onderling kunnen afspreken wie van hen op welke aspecten een antwoord geeft.

01.13 Minister **Wouter Beke**: Dat zullen wij doen, mijnheer de voorzitter, zoals het een goed team betaamt.

Collega, ik wens u eerst en vooral te bedanken voor alle vragen. Deze tonen een bijzonder grote betrokkenheid van de parlementsleden aan. Het gaat natuurlijk over een ontzettend belangrijk thema en ik vermoed dat het niet de laatste keer zal zijn dat wij hierover van gedachten wisselen in deze commissie. Ik zal proberen, samen met collega Buysse, zo volledig mogelijk te zijn in de antwoorden.

Ik zal beginnen met te antwoorden op de vraag van collega Depraetere, over een aspect waarnaar ook collega's Van Bossuyt, Vanden Burre en Dierick verwezen. De concurrentie tussen de

moins touchés par le Brexit. Il sera essentiel d'aider non seulement les grandes entreprises qui verront disparaître plus de 500 emplois, mais également les PME. Par ailleurs, il conviendra de trouver des solutions en matière de normes et de limitation des formalités administratives. Je me pose également des questions quant aux occasions à saisir, telles que les délocalisations d'entreprises britanniques vers notre pays. Nous devons cependant éviter la paralysie du trafic en cas de problèmes aux frontières, par exemple à Zeebrugge. Si Calais est également paralysé, la Flandre occidentale pourrait être bloquée dans son ensemble.

Le message le plus important que je voudrais faire passer à cet égard est qu'il convient de tout mettre en œuvre pour que nous aboutissions à un *soft* Brexit.

01.13 **Wouter Beke**, ministre: Les nombreuses questions posées témoignent de l'énorme implication des parlementaires dans ce dossier. Ce ne sera certainement pas le dernier échange de vues sur ce sujet important.

Les États membres se livrent une concurrence féroce pour attirer les investisseurs étrangers et celle-ci a encore été exacerbée par le Brexit. Il ressort de chiffres publiés

Europese lidstaten met betrekking tot het aantrekken van buitenlandse investeringen is natuurlijk zeer sterk en werd nog aangewakkerd in de context van de verplaatsing van ondernemingen in het kader van de brexit. Uit cijfers van de NFIA blijkt dat Nederland zijn troeven goed heeft benut.

Volgens het brexitrapport dat KPMG in maart 2019 publiceerde, zijn de verhuisaankondigingen met betrekking tot de brexit als volgt verdeeld over de Europese landen. Nogmaals, dit zijn de laatste cijfers waarover wij beschikken en deze dateren van maart 2019. Het gaat over 3 verhuisaankondigingen naar Spanje, 7 naar België, 28 naar Duitsland, 30 naar Frankrijk, 30 naar Nederland, 63 naar Ierland en 66 naar Luxemburg.

Inzake communicatie heeft de Nederlandse overheid ervoor gekozen om nu te communiceren. In ons land hebben de Gewesten de gewoonte om dat te doen op jaarlijkse basis, op het einde van het jaar of in het begin van het jaar. In de High Level Group zit ook een vertegenwoordiger van de Gewesten, bijvoorbeeld van FIT. Wij hebben vorige week, ter voorbereiding van deze vergadering, daarover ook met hen gesproken. Zij zullen de cijfers overmaken op het moment dat hun het best past.

Voorts moet de aantrekkelijkheid van Nederland ook worden gezien in het kader van het fiscaal holdingstatuut. Het is maar de vraag hoeveel effectieve jobs en meerwaarde dit effectief heeft opgeleverd. Het is niet omdat men een holding overlevert, dat men ook economische activiteit of werkgelegenheid creëert. Er werden hieromtrent cijfers genoemd in deze commissie, maar hierbij moet dus enig voorbehoud worden gemaakt. Hoe dan ook, de vraag werd gesteld naar de Belgische cijfers en deze zullen wij, samen met de Gewesten en de bevoegde overheden, op het geplande moment duidelijk toelichten.

Zoals u weet, zijn in ons land de Gewesten verantwoordelijk voor het aantrekken en het bevorderen van buitenlandse investeringen. Dat betekent niet dat de federale overheid daarin geen rol speelt. Haar rol is echter beperkt.

De FOD Economie staat in voor het secretariaat van de verbindingscel Buitenlandse Investerings, die het beleid op gewestelijk vlak en op federaal niveau coördineert. Het is haar missie om de beleidsmakers van het investeringsklimaat in België bewust te maken en om de synergieën tussen de verschillende overheden die bij het aantrekken van buitenlandse investeringen betrokken zijn, zo groot mogelijk te maken. Die eenheid is al in 1995 opgericht, op basis van een samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid en de deelstaten. De hiernavolgende federale autoriteiten zijn daarin vertegenwoordigd: de FOD Kanselarij van de Eerste Minister, de FOD Buitenlandse Zaken, de FOD Financiën en de FOD Economie. Het roterende voorzitterschap wordt door de verschillende regio's uitgeoefend.

De FOD Economie beschikt niet over officiële cijfers van het aantal bedrijven dat van het Verenigd Koninkrijk naar België is verhuisd of van het aantal banen en investeringen dat in dat verband in België op dit ogenblik is toegevoegd.

In het kader van de reorganisatieplannen na de brexit hebben een

par la *Netherlands Foreign Investment Agency* (NFIA) que les Pays-Bas ont habilement joué de leurs atouts. Selon le rapport de mars 2019 de KPMG sur le Brexit, 3 déménagements ont été annoncés vers l'Espagne, 7 vers la Belgique, 28 vers l'Allemagne, 30 vers la France, 30 vers les Pays-Bas, 63 vers l'Irlande, 66 vers le Luxembourg. Contrairement aux Pays-Bas, les Régions publient toutefois leurs chiffres sur une base annuelle. Le statut fiscal de la holding n'est, en outre, pas étranger à l'attractivité des Pays-Bas et il reste à savoir quel sera le volume de l'activité économique généré ou le nombre d'emplois créés.

Le rôle joué par le gouvernement fédéral pour attirer et promouvoir les investissements étrangers est modeste. Le SPF Économie héberge, par exemple, le secrétariat de la cellule de liaison Investissements étrangers qui assure la coordination de la politique aux échelons régional et fédéral. Les SPF Chancellerie du Premier Ministre, Affaires étrangères et Finances en font également partie.

Toutefois, le SPF Économie ne dispose pas de chiffres sur le nombre d'entreprises et d'emplois relocalisés en Belgique. Un certain nombre d'institutions financières ont demandé une licence belge ou ont étendu leurs activités en Belgique, notamment Lloyd's Insurance Company, QBE Europe, MS Amlin Insurance, Assurance Continentals, Continental Insurance, Ebury Partners Belgium, MoneyGram International, TransferWise et Euroclear.

Selon le Baromètre de l'Attractivité belge 2019, publié par Ernst & Young, l'année 2018 a été une année record pour la Belgique, avec 278 projets et 7 363 emplois supplémentaires. Dans le classement européen des investissements étrangers, la Belgique grimpe de 3 places arrivant en

aantal financiële instellingen wel een Belgische vergunning gevraagd of hun activiteiten in België uitgebreid. Die lijst hebben wij wel. Het gaat over Lloyd's Insurance Company, QBE Europe, MS Amlin Insurance, Assurance Continentals, Continental Insurance, Ebury Partners Belgium, MoneyGram International, TransferWise en Euroclear.

Volgens de gegevens van de barometer van de Belgische attractiviteit 2019, gepubliceerd door Ernst & Young, was 2018 een recordjaar voor België op het vlak van het aantrekken van directe buitenlandse investeringen. In totaal zijn er 278 projecten bijgekomen, wat een stijging van 29 % ten opzichte van 2017 betekent, met een jobcreatie van niet minder dan 7.363 bijkomende arbeidsplaatsen. Ernst & Young wijst erop dat België met die stijging tegen de Europese trend ingaat. Het aantal investeringen laat in de meeste landen immers een neerwaartse trend zien. Op de Europese ranglijst van buitenlandse investeringen stijgt België met drie plaatsen naar de vijfde plaats, waardoor Nederland achterblijft. Volgens Ernst & Young profiteert België van de onzekerheid die de brexit heeft gecreëerd en van de reorganisatie van de toeleveringsketens, die enkele jaren geleden in heel Europa van start is gegaan. Het aantal investeringsprojecten in de logistieke sector steeg met 18 %. Het aantal investeringsprojecten in verband met onderzoek en ontwikkeling en de oprichting van hoofdkantoren is in 2018 meer dan verdubbeld.

Ernst & Young vindt het redelijk om aan te nemen dat een groot deel van die projecten brexitgerelateerd is.

De wijziging van het vennootschapsbelastingstelsel, die met name de verlaging van het nominaal vennootschapsbelastingtarief van 29,58 % naar 25 % in 2020 inhoudt, zal de aantrekkelijkheid van België verder verhogen.

Tot daar mijn antwoorden op uw eerste vragen. Ik wil graag nog een aantal andere antwoorden geven.

Eerst ga ik in op de aanwervingen. Het klopt dat de verschillende diensten, zowel de FOD Buitenlandse Zaken en de FOD Economie als de federale politie, de FOD Mobiliteit, het FAVV, de douane, enzovoort, allemaal vacatures hebben geopend. Wij houden binnenkort een ministerraad om de jongste stand van zaken te geven.

Aangaande de FOD Economie kan ik u de cijfers geven. Er is in totaal in 21 VTE's extra voorzien, van wie er 13 al zijn aangeworven en er 5 aanwervingen lopend zijn.

Er zijn heel wat vragen gesteld over de kans op een deal, aangevuld met de vraag en de oproep om tot een fatsoenlijke deal te komen. Ik meen dat iedereen – België en de Europese Unie in elk geval – zijn uiterste best doet om tot een deal te komen, maar, zoals men in het Engels zegt, *it takes two to tango*. Als men tot een akkoord wil komen, moet de partner ook ontvankelijk zijn.

(Het geluid valt weg)
(Le son est interrompu)

De **voorzitter**: Collega's, alles is heropgestart, dus ik denk dat wij kunnen beginnen. De minister is ook terug. Op ons scherm verscheen

cinquième position. Le nombre de projets d'investissement dans le secteur de la logistique a augmenté de 18 % et le nombre de projets d'investissement liés à la recherche et au développement et à la création de sièges sociaux a doublé.

Selon Ernst & Young, une grande partie de ces projets peuvent être considérés comme étant en lien avec le Brexit. L'abaissement du taux nominal d'impôt des sociétés de 29,58 % à 25 % en 2020 va encore accroître l'attrait de la Belgique.

En ce qui concerne les recrutements, des services tels que le SPF Affaires étrangères, le SPF Économie, la Police Fédérale, le SPF Mobilité, l'AFSCA et la douane ont lancé des offres d'emploi. Le Conseil des ministres fera prochainement le point sur la situation. Au SPF Économie, 21 ETP supplémentaires sont prévus, dont 13 ont déjà été engagés.

Par ailleurs, même si la Belgique et l'Union européenne tentent de rechercher un accord correct, cet objectif suppose que l'autre partie participe également à cet effort.

Le **président**: Après une interruption d'ordre technique, je passe

"shutdown". Dat komt ervan als de regering onvoldoende middelen geeft aan het Parlement om zijn werking te garanderen.

01.14 Minister **Wouter Beke**: Wij doen het natuurlijk altijd iets subtieler dan de Britten.

De **voorzitter**: Maar wij hebben nog een Parlement dat werkt.

01.15 Minister **Wouter Beke**: Dames en heren, er is gevraagd of wij volledig voorbereid zijn. Het hoeft geen groot betoog om te zeggen dat er allicht een aantal onzekerheden en verrassingen zal komen, maar wij zijn voorbereid in de mate dat wij ons kunnen voorbereiden. Ook in de komende dagen en weken doen wij al het mogelijke om ons verder voor te bereiden.

Onze brexitscan is een van de elementen daarin. Er is verwezen naar de brexitscan van de Europese Commissie, maar zij vullen elkaar aan en zijn op elkaar afgestemd. Meer nog, de Europese Commissie heeft onze brexitscan daarbij als voorbeeld genomen.

Daarnaast is er de brexitwet. Die wet is klaar is en er wordt voortdurend intensief overleg gepleegd met de federaties en de private actoren, onder andere binnen de High Level Group.

Verschillende collega's vroegen voorts wat het mogelijke gevaar is aan onze grenzen en hoe wij dat desgevallend kunnen opvangen, als het toch zo ver zou komen. Het is een van de factoren van onzekerheid wat er dan precies zal gebeuren. Het is net om die reden dat wij, samen met Nederland en Frankrijk, contact hebben opgenomen voor een samenwerking op het vlak van de douane om een *outreach*-aanpak te kunnen doen ten aanzien van Oost- en Centraal-Europa. Die aanpak houdt in dat wij proberen de papieren in orde te brengen, vooraleer zij in de file komen staan, eventueel met goederen die vervallen zijn en daardoor geïnfecteerd raken. Wij hebben de voorbije dagen al een aantal stappen gezet om daarop een antwoord te kunnen bieden.

Er werd ook een vraag gesteld over de twee fondsen, het Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering en het Solidariteitsfonds. Het Solidariteitsfonds is normaal gezien bestemd voor natuurrampen. De overheid speelt daarin een belangrijke rol. De Commissie wil de doelstelling van dat fonds nu opentrekken, aangezien de brexit mogelijkerwijze een ramp is, maar geen natuurramp. Het gaat hier over een eventuele cofinanciering, waarbij er ook een bijkomende financiering moet zijn vanwege de betrokken lidstaat. Het totale bedrag moet 0,3 % van het BNI behelzen – voor België is dat ongeveer 1,4 miljard euro –, maar de Europese Commissie zal uiteindelijk slechts 5 % van dat bedrag cofinancieren.

Dit is volgens mij een belangrijk issue dat wij, in overleg met de Commissie en desgevallend het Europees Parlement, verder zullen moeten bespreken.

Het tweede is het globaliseringsfonds. Dit is een fonds dat gericht is op de bedrijven waarin de Gewesten een belangrijke rol spelen. Vandaag is het criterium dat er 500 mensen worden ontslagen binnen eenzelfde bedrijf. De Commissie staat wel open voor interpretatie van de criteria. Dat kan bijvoorbeeld door in een multisectorale context te

à nouveau la parole au ministre.

01.15 **Wouter Beke**, ministre: Nous nous sommes préparés au mieux et continuerons à le faire, mais il faut probablement s'attendre à des incertitudes et à des surprises. Notre Brexit *Impact Scan* et celui de la Commission européenne se complètent. La loi sur le Brexit est prête et la concertation est permanente avec les fédérations et les acteurs privés, notamment au sein du Brexit *High Level Group*.

Dès lors qu'il est plus difficile d'évaluer les éventuels problèmes aux frontières et leurs conséquences, nous avons établi des contacts avec les Pays-Bas et la France en vue de la mise en place d'une coopération douanière pour permettre une approche de dialogue avec les pays de l'Europe centrale et orientale. Il s'agit dans ce cadre, de préparer les documents en amont, avant de se retrouver dans les files.

En ce qui concerne les fonds, le Fonds de solidarité est normalement destiné aux catastrophes naturelles. La Commission européenne souhaite en élargir la finalité, eu égard au fait que même s'il n'est pas une catastrophe naturelle, le Brexit n'en est pas moins potentiellement un désastre. L'État membre concerné doit évidemment alimenter le fonds: la contribution belge s'élève à environ 1,4 milliard d'euros, mais ce montant ne sera finalement financé par la Commission européenne qu'à concurrence de 5 %. Les discussions devront donc se poursuivre sur cette question.

Le Fonds européen d'ajustement à la mondialisation applique actuellement comme critère le licenciement

gaan werken. Ook hier is er een cofinanciering van maximaal 60 % door de Europese Commissie.

Men vroeg naar de economische impact hiervan en of die precies te meten is. Er is zeker een economische impact. De onlangs gepubliceerde voorspellingen van het Planbureau stellen een vermindering van de economische groei met 0,2 % voorop. Men voorziet dus wel een economische impact, maar hoe sterk die precies zal zijn is vandaag nog koffiedik kijken. Het rapport van de KU Leuven heeft dat ook aangetoond. Men spreekt over een brede *gap* – van een eerder beperkte negatieve impact tot een sterke impact. Dit zal afhangen van de finaliteit. Gaan we effectief naar een no-deal en hoe zal Groot-Brittannië zich nadien opstellen? De impact hiervan valt vandaag nog niet precies in te schatten.

Verder wou men weten of Groot-Brittannië op een no-deal is voorbereid. Hiervoor wil ik verwijzen naar het rapport *Operation Yellowhammer*. Zij hebben zelf een inschatting gemaakt en een budget van 4 miljard pond uitgetrokken voor het opvangen van de gevolgen van de brexit. Ik heb het gevoel dat heel wat bedrijven de voorbije maanden en jaren al geanticipeerd hebben op de turbulentie die er sowieso zal komen. Zij hebben al bedrijfseenheden of holdings verhuisd, of op een of andere manier inzake personeel en strategie geanticipeerd op wat zal komen.

De vraag over de handelsrelaties is een zeer goede vraag. Alles zal natuurlijk afhangen van het uiteindelijke akkoord. Moeten we van een no-deal vertrekken of zullen we toch tot een of andere deal kunnen komen?

Hoe zal die er dan uitzien? Wat zullen de overgangperiodes zijn? Ook het akkoord van Theresa May betekent dat er over de toekomstige handelsrelaties zal moeten worden onderhandeld. Dat zal in alle gevallen dus zo zijn.

Er is een vraag gesteld over de flexibiliteit en de wederzijdse erkenning van producten op Europees niveau. Dat is iets wat op Europees niveau wordt geregeld. Er is het element van het zich voorbereiden op een zekere *contingency* door de Europese Unie.

Een no-deal zal zware gevolgen hebben. Die gevolgen kunnen wij ook niet ongedaan maken. Sinds december 2017 zijn er 93 technische adviezen aan stakeholders en 5 mededelingen inzake *preparedness* gepubliceerd door de Europese Commissie. Er zijn 19 wetgevende voorstellen aangenomen en er worden op regelmatige basis domeingerichte en algemene, technische seminars georganiseerd.

Er is daar dus heel wat in voorbereiding, maar de ultieme antwoorden zullen in eerste instantie afhangen van het kader dat daaromtrent naar voren wordt geschoven.

Une question de M. Vanden Burre portait sur les PME et les initiatives prises à leur sujet par le ministre Ducarme. Ces dernières complètent celles que nous avons prises.

Binnen de FOD Economie wordt er dus natuurlijk voor gezorgd dat deze volledig op mekaar zijn afgestemd.

ment de 500 travailleurs dans une entreprise. La Commission est disposée à modifier les critères dans ce contexte spécifique. Elle cofinancera à concurrence de maximum 60 %.

Selon le Bureau du Plan, l'impact économique précis serait une diminution de la croissance économique de 0,2 %, mais cela reste très hypothétique. Une étude de la KUL montre que l'ampleur de cet impact pourrait aller de relativement restreinte jusqu'à énorme. Il n'est pas encore possible de dire si nous nous orientons vers un Brexit dur, ni comment la Grande-Bretagne se positionnera.

La Grande-Bretagne elle-même a étudié les conséquences dans le rapport Yellowhammer et a prévu un budget de 4 millions de livres pour faire face. Les entreprises britanniques anticipent depuis très longtemps déjà ce qui les attend.

Dans tous les scénarios imaginables, il faudra renégocier les relations commerciales. La flexibilité et la reconnaissance mutuelle des marchandises sont réglementées au niveau européen. C'est en cours de préparation. Une sortie sans accord serait lourde de conséquences. Celles-ci ne pourront pas être effacées, même en cas de solides préparatifs de la part de l'UE.

Mijnheer Vanden Burre, onze initiatieven betreffende de kmo's vormen een aanvulling op die van minister Ducarme.

Dans l'éventualité d'un Brexit dur, les actuels participants au pro-

Over de handelsakkoorden en de mogelijke impact heb ik het al gehad.

Ik overloop nog even de verschillende punten die naar voren zijn gekomen.

Er is een vraag gesteld over het Erasmusproject en de gevolgen ervan. De huidige deelnemers aan het Erasmusprogramma zullen bij een no-deal verder kunnen genieten van hun lopende leer-mobiliteitsactiviteiten waarbij het Verenigd Koninkrijk betrokken is, op voorwaarde dat het programma vóór de brexit werd aangevat. Daarbij zal de Europese Unie het Erasmusproject in dit kader verder financieren, op voorwaarde dat het Verenigd Koninkrijk ook zijn verdere financiële verplichtingen nakomt.

Er was een vraag over informatieverbreiding. Door de Kamers van Koophandel, FIT en de FOD Economie worden tal van informatiesessies georganiseerd. Dat gebeurt in de meeste provincies. FIT heeft in Vlaanderen bijvoorbeeld twee brexitinfosessies gepland, samen met UNIZO, op 1 oktober en op 3 oktober, waar ook de douane en de transportsector aan bod zullen komen. In het kader van de Belgian Ports and Industry Days in Zeebrugge op 1 oktober is er ook een infosessie gepland. Er wordt dus voortdurend zo veel mogelijk aan informatievergaring gedaan, om de verschillende actoren te mobiliseren.

Er was een vraag over de toepassing. Stel dat wij op 1 november worden geconfronteerd met een no-deal, hoe gaan de douane en andere daarmee dan om? Zij zullen natuurlijk vertrekken vanuit de goede trouw die men aan de dag legt. Douane heeft een bepaalde finaliteit, namelijk controleren, ervoor zorgen dat regels worden gerespecteerd en dat misbruik wordt tegengegaan. Er zal gerekend worden op de goede wil. Als blijkt dat een aantal formaliteiten niet helemaal in orde is, die niet het gevolg zijn van het niet willen respecteren van regels maar die het gevolg zijn van de brexit en onduidelijkheden, ga ik ervan uit dat de diensten de nodige flexibiliteit aan de dag zullen leggen.

Ik heb nog een laatste opmerking voor de collega van PTB/Partij van de Arbeid.

Er is in België, alsook met het Verenigd Koninkrijk, door mijn voorganger overleg gepleegd met de vakbonden om de mogelijke consequenties te bekijken en na te gaan hoe wij deze het best aanpakken. Wij zullen dat in de toekomst blijven doen.

Wij zullen elkaar denkkelijk ideologisch niet overtuigen van het nut of het onnut van de vrije markt en de vrije handel. Echter, de economische impact van dergelijke genomen beslissingen toont aan dat vrijhandel over het algemeen meer welvaart heeft gebracht, meer jobs heeft gecreëerd en de armoede meer heeft teruggedrongen.

Het dossier is dus eigenlijk een slecht dossier voor het brengen van een ideologisch verhaal ter zake. De eengemaakte markt heeft ons immers de voorbije jaren en decennia op het vlak van economische groei, jobs, welvaart en stabiliteit ontzettend veel bijgebracht. De paradox is dat wij ons nu moeten voorbereiden op een beslissing die

gramme Erasmus pourront ache-ver leur programme. À condition que le Royaume-Uni respecte ses obligations financières, l'UE continuera à financer pour eux le projet Erasmus.

De nombreuses sessions d'information sont organisées, généralement par province, par les Chambres de commerce, Flanders Investment and Trade et le SPF Économie.

Si un Brexit dur devait intervenir le 1er novembre, les douanes devront compter sur la bonne volonté de l'autre partie. En cas de difficultés liées au Brexit, je suppose que les deux services de douane devront faire preuve de la nécessaire flexibilité.

Je souhaiterais encore formuler une dernière observation à l'attention de notre collègue du PVDA-PTB. Mon prédécesseur a consulté les organisations syndicales en Belgique mais aussi au Royaume-Uni. J'en ferai de même. Ce dossier illustre plus que tout autre que le marché libre et le libre-échange ont généré de la prospérité et créé des emplois. Il ne se prête dès lors pas au discours idéologique de votre parti. Cette décision en porte-à-faux avec les principes du marché libre et du libre-échange nuira à toutes les parties.

daar fundamenteel probeert tegen in te gaan.

Mijnheer de voorzitter, de heer Paul Buysse zal nu, indien het even mag, het woord nemen, om nadere aanvullingen te geven.

De **voorzitter**: Dat mag, mijnheer de minister.

01.16 Paul Buysse: Mijnheer de voorzitter, dames en heren, ik zal uitermate kort zijn. Minister Beke heeft immers het essentiële toegelicht. Ik zou een aantal kanttekeningen willen maken.

Ten eerste, het is onvoorstelbaar moeilijk om u nu een helder, klaar en duidelijk zicht te geven op de gevolgen die wij onmiskenbaar door de brexit zullen krijgen.

De brexit is geen win-winsituatie maar een lose-losesituatie is. Ik heb een vriend in Londen, die hulpminister voor Europa was. Ik heb hem na het referendum gebeld en hem gevraagd: "David, what's happening?". Hij antwoordde: "It's a bloody disaster."

Een land kan niet meer onvoorbereid naar een dergelijk historisch belangrijk evenement gaan dan wij nu hebben gezien. Het is dus erg moeilijk om een pragmatisch, duidelijk en goed econometrisch onderlijnd antwoord te geven op veel van de pertinente vragen. Ik ben immers onder de indruk van de vragen die ik heb mogen ontvangen.

Op de vraag over de nieuwe activiteiten heeft de minister geantwoord. Wij worden echter ook geconfronteerd met bedrijven die naar België komen, maar verzoeken om nog geen ruchtbaarheid aan hun komst te geven. Wij hebben ze drie of vier dagen geleden – ik meen vorige donderdag – geïnventariseerd. Wij hebben toen de cijfers gekregen.

Wij hoeven niet te blozen, zeker rekening houdend met het feit dat België al de zetel is van de Europese Gemeenschap, van de NAVO, en van allerlei andere hier aanwezige internationale organisaties.

De vraag over intellectuele *property* is zeer pertinent. Dat zal duidelijk worden wanneer de discussies verder evolueren en zodra wij weten welk standpunt het Verenigd Koninkrijk inneemt ten overstaan van ons standpunt. Het is dus moeilijk om die vraag nu te beantwoorden.

Wat denken de Britse ondernemers? Dat is een andere pertinente vraag.

J'ai fait un très court voyage à Londres, qui a duré exactement deux jours, avec un membre du cabinet et avec le ministre. C'était très fatigant. Nous avons parlé à cinq ministres. Nous avons fait le topo. Les entrepreneurs sont enrégés. Ils sont vraiment très mécontents – et le mot est faible – de l'attitude de leur gouvernement et de l'élite politique. Ils essaient de faire exactement comme nous, presque copie conforme dans plusieurs domaines. Malheureusement, le monde politique ne les écoute probablement pas.

Mevrouw, u stelde een vraag over Zeebrugge. Joachim Coens neemt deel aan onze vergadering. Niemand houdt beter de vinger aan de pols dan Joachim.

Tot slot, over de sectoren. Eens het nieuws over het referendum er

01.16 Paul Buysse: Il est incroyablement difficile d'identifier aujourd'hui les conséquences indéniables du Brexit. Il n'y a que des perdants. Le Royaume-Uni n'était nullement préparé à tout cela.

Des entreprises britanniques viendront également s'installer en Belgique, mais pour le moment elles préfèrent ne pas encore l'annoncer. Nous les avons répertoriées il y a quelques jours.

La question sur les droits de propriété intellectuelle est pertinente, mais nous ne pourrions y répondre que lorsque la position du Royaume-Uni sera connue.

Une autre question pertinente est celle de la position des entrepreneurs britanniques.

In Londen hebben we samen met de minister ondernemers ontmoet. Zij zijn woedend om de houding van hun regering en hun politieke elite. Ze proberen hetzelfde te doen als wij. Helaas zal de politieke wereld waarschijnlijk niet naar hen luisteren.

En ce qui concerne la question sur Zeebrugge, je peux vous assurer que M. Joachim Coens, bourgmestre de Damme, suit cette question de près pour nous.

was, hebben wij de belangrijkste sectoren uitgenodigd.

Avons-nous invité les grandes entreprises qui étaient actives dans les secteurs que nous avons identifiés comme étant très importants? Nous avons eu ces contacts à huis clos et nous avons essayé d'obtenir toutes les informations possibles du côté belge. Par la suite, nous avons tenu une réunion avec tous ceux qui voulaient y participer. Nous avons ciblé ces secteurs car ils sont particulièrement vulnérables.

Daarom hebben wij eerst de ondernemers van die sectoren uitgenodigd, om met hen te trachten een beleid op te zetten.

Het enthousiasme was enorm. U moet weten dat er op die veertien vergaderingen nooit iemand afwezig was. Eén keer bleef iemand weg omdat zijn vrouw pas bevallen was van een schitterende baby, wat ik als excuus aanvaard heb, *toute blague à part*. Verder was op die veertien vergaderingen iedereen aanwezig.

Op de dag van het referendum belde men mij om 6 uur uit mijn bed. Wij hebben de groep samengeroepen om 17 uur. Wel, om 17 uur was iedereen aanwezig. Ik maak geen deel uit van de politiek, ik ben standeloos, maar die aanwezigheid bewijst dat de politiek zeer dynamisch en zeer proactief kan zijn. Ik dank minister Beke voor zijn steun.

Uit de biecht klappend kan ik u zeggen dat ik drie of vier dagen na de *reshuffle*, toen Kris Peeters naar Europa is gegaan, een invitatie gekregen heb van de pas benoemde minister. Wij hebben toen samen met Kris Peeters en nog een aantal mensen verder gebrainstormd om tot de conclusie te komen dat wij dynamisch en met passie de groep verder zetten.

Mijnheer Beke, ik dank u daarvoor.

De **voorzitter**: Dank u wel voor uw antwoorden. Het laatste woord is aan het Parlement. Ik kijk even rond wie nog wil repliceren. Wij zullen daarbij dezelfde volgorde aanhouden als daarnet.

01.17 Melissa Depraetere (sp.a): Mijnheer de minister, mijnheer Buysse, ik wil u beiden bedanken voor uw antwoorden.

Er zijn uiteraard heel veel vragen. Ik meen dat uw toelichting zeer nuttig geweest is voor ons, de leden van deze commissie. Het is uiteraard onmogelijk om ons volledig voor te bereiden op wat de komende maanden zal gebeuren, dat beseffen wij allemaal heel goed, maar ik ben blij dat er al veel stappen worden gezet om ons zo goed als mogelijk voor te bereiden.

Mijnheer de minister, u zegt dat de cijfers van de bedrijven die de oversteek maken maar heel moeilijk te vergelijken zijn met de Nederlandse cijfers. Ik begrijp dat dit niet zo evident is. Maar meten is weten, dus het lijkt mij wel relevant dat die cijfers zo gedetailleerd mogelijk worden bijgehouden. Dat is volgens mij de enige manier om ons zo goed als mogelijk voor te bereiden op wat er komt.

Dès que la tenue d'un référendum au Royaume-Uni a été annoncée, nous avons invité les secteurs.

We hebben met gesloten deuren vergaderd met de grote bedrijven uit de kwetsbare sectoren en we hebben getracht langs Belgische kant alle beschikbare informatie te verkrijgen. Daarna hebben we een vergadering belegd met iedereen die eraan wenste deel te nemen.

Tout le monde était présent à chaque réunion, également le jour du référendum. Cela prouve que la politique peut être très dynamique et proactive. Je remercie l'actuel ministre Beke d'avoir repris avec compétence les tâches de son prédécesseur.

01.17 Melissa Depraetere (sp.a): Ces explications sont très utiles pour cette commission. Il est impossible de se préparer pleinement à tous les scénarios, mais je suis satisfaite des démarches qui ont déjà été faites. Je comprends également que les chiffres des entreprises qui relocalisent ne sont pas faciles à comparer avec les chiffres néerlandais, mais ils devraient être mis à jour de façon aussi détaillée que possible. J'ai peu entendu parler de l'impact sur le consommateur, sur les prix et sur la gamme de produits.

Tot slot, ik heb weinig antwoorden gehoord op de vragen naar de impact op de consument, de impact op de prijzen en het aanbod aan producten. Inzake de mogelijke gevolgen van de brexit kijken wij snel naar de impact op de bedrijven, wat zeer belangrijk is, maar daarnaast is de impact op de consument voor mijn fractie minstens even belangrijk.

Ik hoop dat dit niet betekent dat u daar niet mee bezig bent en dat er ook al verschillende maatregelen klaar zijn voor het geval er een no-deal komt. Ik kijk uit naar meer informatie daarover.

De **voorzitter**: Mijnheer de minister, kunt u daar onmiddellijk op antwoorden? Dat is misschien gemakkelijker voor het debat.

01.18 Minister **Wouter Beke**: De bedrijven zijn uiteraard bijzonder belangrijk, maar dat is in eerste instantie een regionale bevoegdheid. De regionale bevoegde diensten zullen daar ook over communiceren op het ogenblik dat zij vinden dat daarover gecommuniceerd moet worden. Dat zal allicht eind 2019 of begin 2020 zijn, maar het is dus niet zo dat wij daar geen aandacht voor zouden hebben of dat dit niet, samen met de Gewesten, wordt gescreend.

De impact op de consument zal, wat de Europese consument betreft, niet zozeer een tekort aan producten betreffen. Dat ligt anders voor de Britse consument, waar zich de problematiek van de import stelt. Een mogelijke impact, zeker in de eerste dagen, zou er kunnen zijn in de havens en op de luchthavens. Daar zal de consument de brexit mogelijk wel voelen. Het heeft dus meer met dienstverlening te maken en minder met producten.

proposés.

J'espère que des mesures ont déjà été prises pour répondre à l'éventualité d'un *no deal*.

01.18 **Wouter Beke**, ministre: Il va de soi que les entreprises revêtent une grande importance, mais cette compétence relève en premier lieu des Régions. Les services régionaux communiqueront à ce sujet lorsqu'ils en ressentiront le besoin, à savoir probablement fin 2019 ou début 2020. Toutefois, nous assurons le suivi de ce dossier en collaboration avec les Régions. Le consommateur européen ne risque pas autant que le consommateur britannique de manquer de certains produits. Il se pourrait bel et bien que les effets se fassent sentir au cours des premiers jours du Brexit dans les aéroports, donc davantage dans le secteur des services.

De **voorzitter**: Mevrouw Van Bossuyt, u hebt het woord.

01.19 **Anneleen Van Bossuyt** (N-VA): Mijnheer de minister, u vermeldde zonet de mogelijke impact voor de consument, maar ik meen dat ook de prijs van producten kan stijgen. Als er een no-dealbrexit komt, betekent dat douanecontroles en opnieuw import- en exporttarieven. Neem het voorbeeld van BMW: stukken van BMW's komen vaak uit het UK, een bumper bijvoorbeeld, maar daar zullen bepaalde tarieven op moeten worden betaald, die aan de consument doorgerekend zullen worden.

Wat betreft het Europees Solidariteitsfonds zei u dat het criterium om daaruit middelen te ontvangen een ontslag van minstens 500 personen in een bedrijf is. Ik vrees dan echter voor onze bedrijven, want wij hebben heel weinig bedrijven van dergelijke omvang. Wij hebben voornamelijk kmo's. Ik zie dat geld dan ook vooral naar de grote landen gaan, een vrees die ik daarnet al uitdrukte.

Andere criteria zouden in dat verband moeten worden bekeken, bijvoorbeeld verlies van een bepaald percentage van het bbp of het

01.19 **Anneleen Van Bossuyt** (N-VA): À mon avis, nous risquons également d'assister à la hausse des prix de certains produits, car en cas de Brexit sans accord, les autorités réinstaureront des contrôles douaniers ainsi que des droits d'importation et d'exportation. De plus, pour pouvoir bénéficier de l'aide du Fonds de solidarité de l'Union européenne, les entreprises concernées devront avoir été contraintes de licencier un minimum de 500 personnes. Or notre pays compte essentiellement des PME. Ces fonds risquent dès lors d'être principalement envoyés dans les grands pays. Nous devrions dans

jobverlies ten opzichte van het aantal beschikbare jobs. Dat zijn volgens mij veel objectievere criteria voor de getroffen landen dan een ontslag van 500 personen in een bedrijf. In welke mate kan daarvoor nog worden gepleit op Europees niveau?

01.20 Minister **Wouter Beke**: Ik meen dat u het globaliseringsfonds bedoelt en niet het Solidariteitsfonds.

Dat is effectief een issue dat we met Europa moeten bespreken. Hoe eng of hoe breed wil men dat toepassen? Hoe soepel of hoe streng wil men zijn? Wil en kan men dat ook verbreden? Het laatste woord daarover is nog niet gezegd, maar in voorkomend geval moeten we daar zeker over spreken. Misschien kunnen we daarover ook eens van gedachten wisselen met de Europese Commissie.

De **voorzitter**: Dat zouden goede vragen kunnen zijn voor de commissarissen als ze hun examen komen afleggen in het Europees Parlement. Misschien moeten we onze collega's daar wat inspiratie geven?

01.21 **Gilles Vanden Burre** (Ecolo-Groen): Monsieur le président, je remercie M. le ministre et M. Buysse de leurs réponses.

À ce stade, nous partageons la même expectative pour les semaines à venir. Mon groupe relayera évidemment la volonté politique d'un dialogue plus approfondi à ses homologues du Parlement européen. Cela dit, nous savons combien il est difficile de mesurer l'impact direct du Brexit sur la vie quotidienne des gens. Je propose donc un nouvel échange de vues après le 31 octobre. Nous pourrions y entendre également l'UCM ainsi que les syndicats et des associations de consommateurs comme Test-Achats et ainsi connaître précisément leur ressenti.

De **voorzitter**: Wij zullen dit straks verder bekijken bij de regeling van de werkzaamheden.

01.22 **Patrick Prévot** (PS): Monsieur le président, je veux tout d'abord remercier M. le ministre et M. Buysse pour les éléments de réponse qu'ils nous ont apportés.

Je suis quelque peu frustré quant au nombre de questions posées et aux quelques réponses qui ont pu être apportées. Cependant, exceptionnellement, je ne vous en tiendrai pas rigueur car on mesure bien, après l'explication qui nous a été donnée tant en préambule que par la suite, la difficulté de répondre précisément, aujourd'hui, à des questions qui étaient parfois très techniques.

Malheureusement pour nous et peut-être encore plus en aval pour les consommateurs et les citoyens, un flou artistique subsiste. Ce n'est pas rassurant. Parmi mes nombreuses questions, je vous interrogeais notamment sur les conséquences à très court terme. Monsieur le

le même temps tenir compte de critères tels que la perte d'un pourcentage déterminé du PIB ou le nombre d'emplois perdus par rapport au nombre d'emplois disponibles. Dans quelle mesure pourrait-on encore préconiser un tel système à l'échelon européen?

01.20 **Wouter Beke**, ministre: C'est au Fonds d'ajustement à la mondialisation que songe Mme Van Bossuyt et non au Fonds de solidarité. Nous devons effectivement discuter avec l'Europe quelle portée y sera donnée.

Le **président**: Ce seraient d'excellentes questions pour les commissaires lorsqu'ils passeront leurs examens au Parlement européen.

01.21 **Gilles Vanden Burre** (Ecolo-Groen): In dit stadium zien we de toekomst op dezelfde manier in. Mijn fractie zal aan de collega's in het Europees Parlement doorgeven dat men een diepgaandere dialoog wenst te voeren. Het valt moeilijk in te schatten welke directe impact de brexit op het dagelijkse leven van de mensen zal hebben. Ik stel voor dat we na 31 oktober een nieuwe gedachtewisseling houden. We zouden dan de UCM, de vakbonden en de consumentenverenigingen kunnen horen.

01.22 **Patrick Prévot** (PS): Ik vind het frustrerend dat er zo weinig antwoorden gegeven werden, terwijl er zo veel vragen gesteld werden. We begrijpen echter dat het op dit ogenblik moeilijk is om precieze antwoorden te geven op de technische vragen. Dat neemt echter niet weg dat deze onduidelijke situatie voor ons en de consumenten niet echt geruststellend is.

Ik heb de indruk dat we niet diep genoeg ingegaan zijn op de

ministre, vous avez évoqué l'une ou l'autre piste. Mais, là aussi, j'ai l'impression qu'on n'a pas été au bout du bout de la prévisibilité pour ce qui est des conséquences à court terme et qu'on s'est vraiment arc-bouté sur le long terme.

Monsieur le président, le surplus sera abordé tout à l'heure, notamment l'ordre des travaux. Je pense toutefois qu'il est essentiel de pouvoir nous réunir à nouveau en fonction de l'actualité. Il y a deux moments-clés: le sommet européen des 17 et 18 octobre 2019 et le *Brexit day* hypothétique du 31 octobre 2019. Je vous invite à rester vraiment attentif à l'évolution de l'actualité pour que nous puissions nous voir en rapport avec ces deux réunions importantes, avec, je l'espère, davantage de questions et une vue d'ensemble un peu plus claire sur cet imbroglio qu'est le Brexit.

De **voorzitter**: Wij zullen het straks nog bespreken, maar uiteraard ben ik van mening dat wij met onze commissie kort op de bal moeten kunnen spelen als dat nodig is. Ondertussen kunnen er ook mondelinge vragen gesteld worden, als er nog heel specifieke vragen zijn over de brexit. De commissies vatten hun normale werkzaamheden aan en er kunnen steeds mondelinge en schriftelijke vragen worden ingediend.

01.23 Reccino Van Lommel (VB): Mijnheer de minister, uw antwoord over het aansporen van de Europese leiders om alsnog tot een akkoord te komen, vind ik vrij mager. U zegt dat *it takes two to tango* en dat klopt natuurlijk wel. De bereidwilligheid van de Europese politici om verder te onderhandelen en alsnog tot een akkoord te komen, lijkt mij echter niet echt groot. Wij kunnen toch wel stellen dat er in Europa een zekere rancune heerst vanwege de democratische keuze die de Britten hebben gemaakt.

Europa wilt heel duidelijk een voorbeeld stellen en heeft schrik dat er meer landen zullen volgen. Dat blijkt, zo stel ik vast, belangrijker te zijn dan onze economie. Dat is nu net heel het issue. Als het gaat over het bereiken van een akkoord, draaien wij om de hete brij, maar we verwijten het de Britten. Europa heeft heel duidelijk een probleem met democratie en kan niet tegen zijn verlies. Dat maakt de onderhandelingen alleen maar veel moeilijker.

01.24 Michel De Maegd (MR): Monsieur le président, je remercie le ministre ainsi que le président du Groupe de haut niveau sur le Brexit pour leurs réponses.

J'ai envie de résumer la situation actuelle par deux proverbes. L'un qui dit que gouverner c'est prévoir; l'autre qui dit qu'à l'impossible, nul n'est tenu. J'ai l'impression que nous sommes tous au milieu de ces deux maximes, en raison des nombreuses incertitudes évoquées tout à l'heure.

M. le comte parle de désastre et dit que nous allons tous perdre. Ces prédictions sont extrêmement inquiétantes pour nos consommateurs et nos entreprises. Même si l'étude de Ernst & Young que vous avez citée – il serait intéressant que nous en disposions pour pouvoir l'analyser en détail – est plutôt positive dans la mesure où la Belgique profite de cette incertitude pour le moment – avec la création de 6 300 emplois et 278 projets d'investissement –, il faudra néanmoins prendre langue avec les instances européennes, quel que soit le

voorzienbare gevolgen op korte termijn.

Het lijkt me van essentieel belang dat we rond de top van 17 en 18 oktober en de *Brexit Day* op 31 oktober opnieuw vergaderen. Ik hoop dat we op dat moment een duidelijker zicht zullen hebben op de brexit.

Le **président**: Cette commission doit pouvoir réagir rapidement. Étant donné que toutes les commissions entament leurs travaux, des questions orales et écrites peuvent être déposées à tout moment.

01.23 Reccino Van Lommel (VB): La volonté des dirigeants européens d'encore parvenir à un accord ne semble plus si grande. Il y a un certain ressentiment à l'égard du choix démocratique fait par les Britanniques. La crainte que d'autres pays suivent semble plus importante pour l'Europe que notre économie. L'Europe ne parvient pas à s'accommoder de la démocratie et elle est mauvaise perdante, ce qui complique les négociations.

01.24 Michel De Maegd (MR): Men heeft het hier over een ramp. We zouden allemaal verliezen bij de brexit. Volgens EY vaart België momenteel echter wel bij de onzekerheid. In de studie die u aanhaalde is er sprake van 6.300 bijkomende banen en 278 investeringsprojecten. Kan u ons die studie bezorgen?

De Europese instellingen zullen ons moeten vertellen welke hulpmechanismen ze de komende tien jaar willen opzetten. We hebben meer informatie nodig om de bedrijven en de consumenten over de effecten van de brexit gerust te

niveau de compétence, pour qu'elles nous disent rapidement quelles aides concrètes seront mises en œuvre dans les années à venir, en plus du Fonds de solidarité. Je pense que le Brexit va se faire sentir sur un horizon à dix années.

Alors qu'on discute de la confection du budget 2020-2027 de l'Union européenne, il faudra vraiment obtenir davantage d'informations pour faire notre travail, en rassurant les entreprises et les consommateurs belges sur l'impact réel de ce Brexit.

01.25 Leen Dierick (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik wens de minister en graaf Buysse te bedanken voor de uitgebreide informatie en de antwoorden die wij hebben gekregen.

Het is duidelijk dat er de voorbije jaren al heel wat voorbereidingen werden getroffen, maar dat wij pas na 31 oktober zullen zien of wij effectief goed zijn voorbereid en hoe de situatie zal evolueren.

Het zal belangrijk zijn dat de begeleiding en opvolging worden voortgezet en dat, zodra er zich iets voordoet, er heel kort op de bal kan worden gespeeld. Ik hoop dat wij hierover dan snel feedback kunnen krijgen.

Ik ben ervan overtuigd dat wij het hier nog vaak over de brexit zullen hebben. Dit wordt dus zeker en vast vervolgd.

01.26 Roberto D'Amico (PVDA-PTB): Monsieur le ministre, j'ai bien entendu la réponse que vous nous avez donnée. Je prends acte du fait que vous avez rencontré des organisations syndicales en Angleterre. J'attends d'avoir un rapport à ce sujet.

Excusez-nous, mais nous n'avons pas la même vision de l'Europe sociale. Vous avez une vision euphorique mais nous ne la partageons pas. Merci pour votre réponse.

01.27 Kathleen Verhelst (Open Vld): Ik wil alleen nog even benadrukken dat men nog eens moet kijken naar de knelpunten inzake het jobverlies en de jobswitch. Misschien kan men bestuderen welke jobs voor een omzetsijging in een andere sector zouden kunnen zorgen, om het positief te bekijken.

De **voorzitter:** Hiermee kunnen wij deze gedachtewisseling afsluiten. Ik dank de minister en de heer Buysse voor hun toelichting. Het zal zeker niet de laatste keer zijn dat wij dit thema aansnijden.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

*De openbare commissievergadering wordt gesloten om 12.13 uur.
La réunion publique de commission est levée à 12 h 13.*

stellen.

01.25 Leen Dierick (CD&V): De nombreuses mesures préparatoires ont déjà été prises, mais ce n'est qu'après le 31 octobre que nous en connaissons la valeur. Il est particulièrement important de pouvoir réagir rapidement. Nous reviendrons donc certainement sur ce dossier.

01.26 Roberto D'Amico (PVDA-PTB): Ik wacht op een verslag van uw ontmoetingen met de vakbondsorganisaties in het Verenigd Koninkrijk.

Wij onderschrijven uw euforische visie op het sociale Europa niet.

01.27 Kathleen Verhelst (Open Vld): Je tiens seulement encore à souligner que nous devons considérer la perte d'emplois en termes de transfert d'emplois pour adopter une vision positive.

Le **président:** Je voudrais remercier monsieur le ministre, ainsi que M. Buysse pour leurs explications.